

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΚΕ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19

1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1948

ΑΡΙΘ. 33-34

ΜΗΝΥΜΑ

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Πρὸς τὰς Ἐνόπλους Δυνάμεις τοῦ Ἑθνους.

Καὶ τώρα, ὅτε, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἡ πίστις τοῦ Ἑθνους εὔρε τὴν πλήρη αὐτῆς δικαίωσιν εἰς τὴν μεγάλην νίκην τῆς μάχης τοῦ Γράμμου, αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπικοινωνήσωμεν καὶ πάλιν πρὸς τοὺς ἡρώικους τῆς νίκης συντελεστάς πάντων τῶν ὄπλων.

Διὰ θυσιῶν ἀπαραμίλλων καὶ δι' ἡρώισμῶν γνωρίμων εἰς Ἑλληνας μαχητάς ἐχαράξατε καὶ πάλιν μὲ τὴν ρομφαίαν τῆς πίστεως τὴν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῆς Πατρίδος οβρθεύσαν πρὸς καιρὸν γραμμὴν τῶν συνόρων μας καὶ ἐστήσατε εἰς τὰς παρυφάς τῆς Ἑλληνικῆς γῆς τὴν Γαλανόλευκον. Ἐπετελέσατε ἔργον, τὸ ὁποῖον ἤδη εὔρε παγκόσμιον ἀπήχησιν καὶ τὸ ὁποῖον θὰ χαράξη εἰς τὰς δέλτους τῆς ἱστορίας ὡς νέον τίτλον ἐθνικῆς τιμῆς. Ἐπετελέσατε ἄθλον ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δικαίωνουν τὴν ὑπαρξιν ἑνὸς λαοῦ καὶ τὸν ὑψώνουν ὑπεράνω τῶν παροδικῶν σφαλμάτων καὶ ἀδυναμιῶν του.

Δὲν εἶναι ἄνευ βαθυτέρας σημασίας τὸ γεγονός, ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ κατορθώματα συνετελέσθησαν ἐν ἡμέραις, καθ' ἃς τὸ Ἑθνος κατέκλυζε τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς καὶ ἀνέπεμπε παρακλήσεις πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, οὐδὲ ἀφήνει ἀσυγκίνητον τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑθνους ἢ ἀποκορύφωσις τῆς νίκης κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς μεγάλης Ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως. Ἡ Ἑορτὴ αὕτη πρὸ ὀκτώ ἐτῶν ἐσκιάσθη μὲ μίαν ἀνίερων ὕβριν, καθ' ἣς τὸ Ἑθνος ἐξηγέρθη σύσσωμον καὶ ἐνίκησεν εἰς τὰ αὐτὰ βουνὰ τὸν εἰσβολέα. Καὶ σήμερον ἡ μεγάλη Παραστάτις ἐστάθη καὶ πάλιν κοντὰ Σας. Ἀπὸ κορυφῆς εἰς κορυφὴν καὶ ἀπὸ χαράδρας εἰς χαράδραν συνώδευσε τὸν δρόμον Σας εἰς τοὺς ἰδίους γνωρίμους τόπους, εἰς τοὺς ὁποίους τότε τὴν συνητήσατε καὶ πάλιν νικηταί.

Μία ἀνωτέρα Δύναμις ἠλόγησε καὶ θὰ εὐλογῇ τοὺς ἀγῶνας τοῦ Ἑθνους μέχρι τέλους. Διότι οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ εἶναι χρέος, εἶναι ἐκπλήρωσις μιᾶς υψηλῆς ἀποστολῆς, διότι διασφαλίζουν τὴν ὑπόστασιν τῆς Πατρίδος ἐπάνω εἰς τὸ βᾶθρον τῶν ἱστορικῶν δικαίων καὶ τῶν μεγάλων παραδόσεων τοῦ Ἑθνους. Εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τὰ ἰδανικὰ αὐτὰ στηριζομένη ἡ Ἑλ-

ληνικὴ Πατρίς θὰ ἀναστηθῇ ἐκ τῶν ἐρειπίων, θὰ ἀνασυγκροτήσῃ τὰς ὑλικὰς καὶ θὰ ἀναπτύξῃ τὰς ἠθικὰς τῆς δυνάμεις. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἰδανικὰ θὰ ἐκπορευθῇ μία δικαιότερα καὶ εὐτυχεστέρα καὶ εὐγενεστέρα ζωὴ, ἀξία τῶν ἀγῶνων Σας καὶ τοῦ Ἑθνους.

Τοῦ ἔργου τούτου θεμελιωταὶ εἶσθε Σεῖς, ἀγαπημένα μας παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος. Τὸ ἐδημιουργήσατε μὲ τὸν ἰδρωτὰ Σας καὶ τὸ ἐστηρίξατε μὲ τὰς θυσίας τοῦ τιμοῦ αἵματός Σας. Μαζὶ μὲ ὀλόκληρον τὸ Ἑθνος ἢ Ἐκκλησίᾳ εὐγνωμονοῦσα Σὰς περιπτύσσεται καὶ Σὰς εὐλογεῖ μὲ βαθεῖαν στοργήν.

† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

ΥΨΩΣΙΣ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ἡ ἁγία Ἐλένη μεταβᾶσα εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἐπιστάτησασα προσωπικῶς κατὰ τὰς γενομένας ἀνασκαφὰς τοῦ περὶ τὸν Γολγοθᾶν ἱεροῦ χώρου, ἀνεῦρε τῷ 326 τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου.

Ἐπὶ ἐννέα ἐφεξῆς ἔτη, συμφώνως πρὸς τὸν διακαῆ πόθον τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ τῆς σεπτῆς Μητρός του, ἀνεγείροντο περικαλλέστατοι ναοὶ ἐπὶ τῶν τόπων τῶν παθημάτων καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Ἀρμονικώτατον δὲ σύμπλεγμα καλλιπρεπεστάτων ναῶν καθιδρύθη ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ, τοῦ ἁγίου Τάφου καὶ τοῦ τόπου τῆς εὐρέσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 335 μὲ ἐπιβλητικὴν θρησκευτικὴν μεγαλοπρέπειαν ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τῶν ναῶν. Ἡ δὲ ἡμέρα αὕτη καθιερώθη ἔκτοτε πρὸς τιμὴν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ὅστις καὶ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τοῦ τάγματος τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ φερωνύμου ναοῦ, ὡς τὸ τιμαφέστερον ἱερόν Σύμβολον τῆς Χριστιανοσύνης.

Τὴν 20ὴν Μαΐου 614 ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Χοσρόης καταλαβὼν τὴν Ἱερουσαλήμ ἐσήλυσε τὰ ἱερά Προσκυνήματα. Διὰ νὰ πλήξῃ δὲ καιρῶς τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τῆς ἐλληνικῆς αυτοκρατορίας τοῦ Βυζαντίου, ἤρπασε τὸν Τιμιον Σταυρὸν, ὃν καὶ ἀπέστειλεν ὡς τὸ πολυτιμότερον λάφυρον εἰς τὴν πρωτεύουσάν του.

Ὁ Ἡράκλειος (610-641) ἀνέλαβεν ἀποφασί-

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μήνυμα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν.— Ὑψώσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. — † *Μητροπολίτου Λαρίσης Δωροθέου*, Ὁ Σταυρός.— *Ι. Α. Π.* Τὸ θαῦμα συνετελέσθη! — *Παναγιώτου Ν. Τρεμπέλα* Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Τὰ κατὰ τὰς τάξεις τῶν μετανοούντων (Ε'). — † *Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ* Ἡ γονυκλισία τῆς Κυριακῆς. — *Πρεσβυτέρου Ἰωάννου Σπ. Ράμφου*, Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου.— *Ι. Α. Π.* Τὸ ζήτημα τῶν Ἱερῶν Προσκυνημάτων (Γ'). — Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος. — *Παρατηρήσεων Στήλη*: Ἡ λύμη τῶν αἱρέσεων.— Ἀποθέωσις.— Ἐπαθλα.— Δυστυχισμένα πλάσματα.— Θεμέλιον ἀναγεννήσεως.— Ψυχολογία τοῦ ἐγκλήματος.— *Χρονικά*. — *Πνευματικὴ Κίνησις* (Δ').

στικὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν Περσῶν. Ὁ Σταυρός τοῦ Κυρίου ἔπρεπε νὰ ἐπανακτηθῇ πάση θυσίᾳ. Ὁ δὲ ἱερός σκοπὸς οὗτος ἀπετέλεσε καὶ τὸ ζώπυρον σύνθημα τοῦ ἐκδικητοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

Τὴν 12ην Δεκεμβρίου 627 κατήγαγεν ὁ Ἡράκλειος παρὰ τὴν Νινευῆ περίλαμπρον νίκην κατὰ τῶν Περσῶν. Τὸν Χοσρόην εἶχε διαδεχθῆ ἔν τῷ μεταξὺ ὁ υἱὸς τοῦ Σιρόης. Οὗτος, πρὸ τῆς συντριπτικῆς ὀρμῆς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ ζητεῖ νὰ συνθηκολογήσῃ. Ὁ αὐτοκράτωρ δέχεται τὴν πρότασιν, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως τῷ παραδοθῆ ἀμέσως ὁ Τιμιος Σταυρός.

Οὕτω συμπληρώσας ὁ Ἡράκλειος τὸ πολεμικὸν του ἔργον εἰσέρχεται θριαμβευτικῶς μετὰ τοῦ νικηφόρου στρατοῦ του εἰς Ἱερουσαλήμ τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 629 βασιτάζων ἐπ' ὤμων τὸν Τιμιον Σταυρόν.

Ἡ θριαμβευτικὴ πορεία καταλήγει εἰς τὸν ἡδη ἀνακαινισθέντα ναὸν τῆς Ἀναστάσεως. Τὸν «Σταυροφόρον» βασιλέα ὑποδέχεται ὁ πατριάρχης Ζαχαρίας (609—632) περιστοιχούμενος ὑπὸ ἑκατοντάδων Ἱεραρχῶν καὶ ἀνυπολογίστων μυριάδων εὐσεβῶν, οἵτινες ἐπὶ τῷ γεγονότι εἶχον συρρεύσει εἰς τὴν ἁγίαν Πόλιν, ἐκ περάτων.

Ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις παραλαμβάνει ὁ πατριάρχης ἐκ τῶν ὤμων τοῦ αὐτοκράτορος τὸν Τιμιον Σταυρόν. Γονυπέτουν τὰ πλήθη. Ριγοῦν ἀπὸ θρησκευτικὴν συγκίνησιν καὶ καθηλώνονται προσεχόμενοι. Ὁ πολεμικὸς θρίαμβος τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ καθαγιαίνεται διὰ τῶν ἀναπεμπομένων ὑπὸ τοῦ γηραιοῦ πατριάρχου εὐχῶν.

Μεθ' ὃ βασιτάζων οὗτος τὸν Τιμιον Σταυρόν ἐκκινεῖ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τοῦ κλήρου. Κατευθύνεται ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ὑψώνει αὐτὸν ἐπὶ τοῦ καθηγιασμένου ἱεροῦ του τόπου. Μυρίστομος τότε ἀκούεται ὁ θριαμβευτικὸς ὕμνος «Ὡσον, Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου» νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος καὶ τὸ σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ σου πολιτεύμα». Οὕτω ἡ 14η Σεπτεμβρίου καθιερώθη ἔκτοτε ὡς ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἑορτὴ τὴν ὁποῖαν μεγαλοπρεπῶς περιβάλλει καὶ ἡ ἔθνικὴ αἴγλη. Εἶναι ἑορτὴ θριαμβοῦ τῆς πίστεως καὶ ἑορτὴ θριαμβοῦ τῶν ὅπλων

τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐλευθερίας. Ἑορτὴ ἡ ὁποία θὰ συμβολίζῃ ἀενάως τὸν ἐν τῷ Σταυρῷ θεϊκὸν θρίαμβον κατὰ τῆς ἀμαρτίας. Εἶναι ἑορτὴ ἡ ὁποία θὰ συμβολίζῃ ἀενάως τὸν διὰ τοῦ Σταυροῦ ἀνθρώπινον θρίαμβον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐλευθερίας. Ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ εἶναι, διὰ τὴν ὑψίστην αὐτὴν συμβολικότητα τῆς, μίᾳ ἀπὸ τὰς περιλάμπρους ἑορτάς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ὁ Σταυρός τοῦ Σωτήρος εἶναι τὸ τιμιώτερον Σύμβολον τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐτι πλέον: εἶναι τὸ κέντρον καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ χριστιανικοῦ συστήματος. Τὸ δὲ κήρυγμα, «ὁ λόγος ὁ τοῦ Σταυροῦ», εἶναι διὰ τοὺς πιστεύοντας «δύναμις Θεοῦ». Εἶναι διὰ τὴν ἀνθρωπότητα τὸ φέρελπι μήνυμα ἡθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀναγεννήσεων.

Ὁ Τιμιος Σταυρὸς εἶναι τὸ ἀκατάλυτον Σύμβολον σωτηρίας. Σύμβολον καταλλαγῆς τοῦ ἀνθρώπινου γένους μετὰ τοῦ Θεοῦ. Διότι «Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ, κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ». Σύμβολον ἀγάπης. Καὶ αὐταπαρνήσεως διὰ τὴν ἀγάπην Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦ Σταυροῦ του διακηρύττει πάντοτε πρὸς τὸν ἐξεστραμμένον κόσμον: «ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ». Σύμβολον τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλθαι ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστώτος αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν».

Εἶναι Σύμβολον ψυχικῆς μεγαλειότητος ὁ Σταυρός. Διότι ἐν αὐτῷ, ὡς βαθυστοχάστως ἐλέχθη, «ὁ ὑπερήφανος διδάσκεται τὴν ταπεινῶσιν. Ὁ ἀγέρωχος τὴν συγκατάβασιν. Ὁ ἐγωπαθὴς τὴν ἀγάπην. Ὁ φιλέκδικος τὴν ἀνεξικακίαν. Ὁ ἀνυπότακτος τὴν ὑπακοήν. Ὁ πλεονέκτης τὴν πτωχείαν. Ὁ φιλάρεσκος τὸ ἀληθινὸν κάλλος. Ὁ ἠθικολόγος τὰς μέχρις ἔργων συμβουλάς. Ὁ ποιμενάρχης τὴν αὐτοθυσίαν. Ὁ δυστυχῆς τὴν ὑπομονήν. Ὁ εὐτυχῆς τὸ ἔλεος».

Σύμβολον τοῦ πραγματικοῦ καλοῦ, τοῦ πραγματικοῦ ὠραίου, τοῦ πραγματικοῦ ἀληθοῦς εἶναι ὁ Τιμιος Σταυρός. Ἀπὸ δὲ τὴν ἀνταύγειαν του ἀποκτοῦν τὴν ἠθικὴν των αἴγλην τὰ εὐγενέστερα ἰδανικὰ τῆς ζωῆς.

Σύμβολον ἐθνικῆς μεγαλοουργίας ὁ Σταυρός, ὅστις ἀπὸ τὸ ἱερὸν Λάβαρον τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἀπετυπώθη διὰ τοῦ ἑλληνικοῦ αἵματος ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς μας Σημαίας. Διὰ νὰ συμβολίζῃ τὴν ἱερότητα τῆς Πατρίδος, ἐν τῇ ἀγιότητι τῆς Πίστεως.

Τοιοιουτρόπως τὸ αἷμα καὶ ὁ θάνατος τῶν ἡρώων εὐρίσκουν τὸ πρότυπον τῆς υπερτάτης αὐτοθυσίας ἐν τῷ Σταυρῷ. Διότι ὁ Γολγοθᾶς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑψοῦται ὁ Σταυρός, εἶναι ὁ πρῶτος Βωμὸς τοῦ ἱερωτάτου καθήκοντος τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἑαυτὸν, πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα.

Οἱ τάφοι τῶν ἡρώων τῆς Πατρίδος ἔχουν καὶ αὐτοὶ τὸν πρότυπον Τάφον τῆς ἀφθαρσίας, ἐν ᾧ «ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν οὐ κληρονομεῖ»: τὸν Τάφον τοῦ Χριστοῦ. Καθὼς ὅμως διὰ τῶν

ἔργων τῆς πίστεως ἀξιοποιεῖται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἢ Θυσία τοῦ Γολγοθᾶ καὶ δοξάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ οἰκοδομεῖται ἡ πίστις, τοιοῦτοτρόπως διὰ τῶν ἔργων τῆς ἐθνικῆς φρονήσεως πρέπει καὶ ὀφείλομεν νὰ ἀξιοποιούμεν οἱ Ἕλληνες τὰς θυσίας τῶν ἐνδόξων πατέρων μας, τῶν ἀδελφῶν μας, τῶν τέκνων μας. Οἱ ἐπιζῶντες ἀξιοποιοῦν δι' ἔργων ἐθνικῆς φρονήσεως τὸν τίμιον θάνατον τῶν ἡρώων, καὶ τιμοῦν ἐκεῖνους οἱ ὅποιοι πίπτουν ἐπὶ τῶν ἐπάλλεξων τοῦ καθήκοντος προσπιζόμενοι τὰ ἅγια ἰδανικὰ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος.

Ἡ πίστις καὶ ἡ Πατρίς, ἡ Ἑλληνικὴ πίστις καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Πατρίς, μεγαλύνονται μόνον δι' ἔργων ἠθικοῦ σθένους. Χωρὶς συμβατισμούς καὶ χωρὶς ἐπιφυλάξεις. Διότι τὰ ἔργα τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς σκοπιμότητος καὶ ὠφελείας εἶναι πάντοτε φαινὰ καὶ ἀκέραια.

Μόνον δι' ἔργων πίστεως καὶ φιλοπατρίας ἀξιοποιοῦνται αἱ θυσίαι τῶν ἡρώων. Τὰ τοιαῦτα δὲ ἔργα εἶναι ἡ γοητευτικὴ καὶ εὐεργετικὴ ἀνταύγεια τῶν θρησκευτικῶν καὶ πατριωτικῶν πεποιθήσεων. Ὅθεν εὐλόγως τὰ καλὰ ἔργα παραβάλλονται ἀπὸ τὸν Χριστὸν πρὸς τὸ φῶς.

Καὶ αὐτὸς ὁ ζωογόνος ἥλιος θὰ ἀπέβαινεν ἀνωφελής, ἂν δὲν εἶχε τὰς ἐκλάμπρους ἀκτίνας του, διὰ νὰ μεταδώσῃ δι' αὐτῶν τὰ εὐεργετήματά του πρὸς τὸν κόσμον. Τὴν ἀξίαν τοῦ ἡλίου ἀντιλαμβάνομεθα ἐκ τῆς εὐεργετικῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν ἀκτίνων του. Διὰ τῶν ἔργων λοιπὸν τιμᾶται καὶ δοξάζεται ὁ Θεὸς καὶ ἡ Πατρίς.

Ὁ Τίμιος Σταυρὸς εἶναι τὸ Σύμβολον τῶν θυσίων. Αἱ δὲ θυσίαι ἐπιβάλλονται ἀπὸ τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς, τὰς ἠθικὰς καὶ τὰς πνευματικὰς. Ἀστείρευτος πηγὴ αἰώνιων ἀναγεννήσεων ἀπέβη ἡ θυσία τοῦ Γολγοθᾶ, ἧς Σύμβολον ὁ Σταυρὸς. Πηγαὶ ἀστείρευτοι ἐλευθερίας πνευματικῆς, ψυχικῆς καὶ ἠθικῆς ἀποβαίνουν οἱ τάφοι τῶν ἡρώων τῆς Πατρίδος. Χωρὶς τὴν θυσίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ χωρὶς τὰς θυσίας τῶν ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος ἡρώων δὲν θὰ ὑφίσταντο σήμερον τὰ ὑψηλὰ ἰδανικὰ τῆς ζωῆς, χάριν τῶν ὁποίων καὶ μόνον ἀξίζει νὰ ζῆ τις.

Προσφυῶς δ' ἐλέχθη, ὅτι «ὁ Σταυρὸς εἶναι Σύμβολον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, καὶ ἀναπαριστᾷ τὴν ἀνθρωπίνην ἠθικὴν οἰκοδομήν. Τὸ βασανιστήριον τοῦτο ὄργανον, φαίνεται ὅτι κατεσκευάσθη ἐπίτηδες διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὅστις τὴν ἀθλιότητα καὶ τὸ μεγαλεῖον συμβολίζει. Ὅρθιος, ὑψὼν κυριαρχικῶς τὸ μέτωπον ὑπὲρ τὸ περιβάλλον· ἐκτείνων τὰς χεῖρας, ὡσεὶ θέλων νὰ ἐναγκαλισθῆ τὸ ἄπειρον διάστημα, τοῦ ὁποίου εἶναι βασιλεὺς· καρφῶνων, τοὺς πόδας εἰς τὴν κοιλάδα ταύτην τῶν δακρύων· τὴν κεφαλὴν ἔχων ἐστεμμένην με ἀκάνθας, ἔμβλημα τῶν θλίψεων καὶ τῶν ὀδύνων, αἱ ὁποῖαι κατατρῶγουν τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ παρακολουθοῦν αὐτὸν μέχρι τοῦ τάφου· ἰδοὺ ὁ ἄν-

θρωπος· ἰδοὺ ἡ ἐπὶ γῆς λατρευτὴ στάσις τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου.

Ὅσῳ περισσότερον μελετᾷ τις τὸν Σταυρὸν, τόσο περισσότερον πείθεται, ὅτι κατ' οὐδένα ἄλλον τρόπον, εἰ μὴ μόνον διὰ τοῦ μαρτυρίου τούτου, θὰ ἠδύνατο ὁ Χριστὸς νὰ σκιαγραφῆσῃ ἐν ἑαυτῷ ὅλας τὰς ἀνθρωπίνας ἀθλιότητας καὶ πτώσεις, νὰ τὰς ἐξαγνίσῃ καὶ νὰ τὰς ἐξαγοράσῃ, ἀνακεφαλαιῶν οὕτω τὸ ἀνθρώπινον γένος, εἰς ἓν ἅγιον σύνολον».

Πρὸ τοῦ ὑψωμένου τούτου Σταυροῦ ὀδηγεῖ σήμερον ἡ Ἐκκλησία τὰ τέκνα της, διὰ νὰ παραδειγματισθοῦν. Διὰ νὰ ἐμπνευσθοῦν. Διὰ νὰ ζωογονηθοῦν. Διὰ νὰ ἐνισχυθοῦν ἐν τῷ ἀδιαλείπτῳ ἄγωνι, ὑπὲρ τῶν εὐγενῶν σκοπῶν τῆς ζωῆς, τῶν καλῶν, τῶν ὠραίων, τῶν ἀληθινῶν σκοπῶν τῆς ζωῆς. Σκοπῶν κυριαρχίας τοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς ὕλης. Σκοπῶν τιμῆς καὶ ὠφελείας. Σκοπῶν εἰρήνης καὶ δικαιοσύνης.

Πρὸ δὲ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἐν πίστει συναντώμενοι σήμερον οἱ Ἕλληνες, στῶμεν καλῶς! Ἄς ἀνατείνωμεν πρὸς τὸ ἠθικόν του ὕψος ὄχι μόνον τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν. Ἄς φρονηματισθῶμεν τὰ φρονήματα τῆς ζωῆς πίστεως. Τῆς πίστεως τῶν ἔργων τῆς ἀγάπης καὶ τῆς δικαιοσύνης. Διότι διὰ τοῦ τρόπου τούτου καὶ μόνον εἶναι δυνατόν νὰ τιμήσωμεν ἑαυτοὺς καὶ τὸν Θεὸν καὶ τοὺς συνανθρώπους μας, ἐπαξίως δὲ τοῦ χριστιανικοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ μας ὀνόματος νὰ ἐκπληρώσωμεν τὸ καθήκον τῆς ζωῆς, τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς.

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ

Πᾶν ὅ,τι ἐγένετο καὶ συνέβη εἰς τὸν Χριστὸν κατὰ τὰς ὀλίγας μὲν, πλην ἀγωνιώδεις ὥρας εἰς τὸν Γολγοθᾶν, κατὰ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν, ἔχει ἐφαρμογὴν εἰς τὴν ζωὴν παντὸς ἀληθοῦς χριστιανοῦ. Ὁ ἐπίγειος δρόμος, ἡ ζωὴ δηλαδὴ τοῦ τοιοῦτου εὐσεβοῦς χριστιανοῦ εἰς τὴν περιπέτειαν, τὴν λύπην καὶ τὴν στενοχωρίαν, συναντᾶται μετὰ τὸν Σταυρικὸν δρόμον τοῦ Χριστοῦ. Διότι οὐδέποτε ἔλειψαν ἀπὸ τὸν κόσμον οἱ ἄπιστοι φίλοι, οἱ ἀδικοὶ κριταί, οἱ εὐτελεῖς μυκτηρισταί, οἱ ἀναιδεῖς ἐμπαῖκται. Παρ' ὅλα ὅμως αὐτὰ, τὰ ὁποῖα δοκιμάζει ὁ χριστιανὸς ἐδῶ, ποτὲ δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐννοήσωμεν ἐπακριβῶς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἡ γλῶσσα ἀποδίδει διὰ τῆς λέξεως «Σταυρὸς».

Θὰ ἀκούσωμεν εἰς μίαν τῶν ἐπομένων Κυριακῶν, εἰς τὸ Ἐὐαγγέλιον, τὴν ἀπαίτησιν τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοὺς ἀληθεῖς ὀπαδοὺς Του «νὰ ἄρουν τὸν Σταυρὸν αὐτῶν καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσουν». Τοῦτο πρῶγματι συμβαίνει εἰς αὐτοὺς. Ὅστις δηλαδὴ ἐπιθυμεῖ νὰ εἶναι ὀπαδὸς τοῦ Ἰησοῦ αἶρει τὸν Σταυρὸν του καὶ τὸν ἀκολουθεῖ. Ἡ ἀνάμνησις τῆς σταυροφορίας ἐκείνης τοῦ Γολγοθᾶ καὶ αὐτοῦ τοῦ Σταυρικοῦ Θανάτου τοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν ὁ χριστιανὸς αἰσθάνεται πάντοτε παρούσαν, δι' αὐτὸν χρησιμεύει ὡς ἓνας αἵματοβαφῆς καθρέπτης μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ὁ χρι-

στιανός βλέπει και πρέπει να βλέπη τὸν ἑαυτὸν του.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφει πρὸς τοὺς Κορινθίους «Ὁ λόγος ὁ τοῦ Σταυροῦ» καὶ «οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ οὐδένα τι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τοῦτον Ἐσταυρωμένον». Ἀπὸ τότε ἀρχίζει αὐτὸς ὁ λόγος ὁ τοῦ Σταυροῦ καὶ τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ; Ἀρχίζει ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ὁ Θεάνθρωπος, ἐθελουσίως παραδοθεὶς, ἀπλώνει τὰς Παναρχάντους Αὐτοῦ Χειρὰς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ ἐκεῖ ἐπισημαίνει καὶ τελειώνει τὸ ἔργον τῆς ἀναπάσεως καὶ σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Μέχρις αὐτῆς τῆς στιγμῆς ὁ Σταυρὸς δὲν ἦτο «λόγος», οὔτε «μυστήριον», ἀλλ' ἦτο ἀπλοῦν θανατικὸν ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἀνθρωπίνη δικαιοσύνη ἐξέβαλλεν ἐκ τοῦ μέσου τῆς ζωῆς καὶ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους ὀργανωμένης πολιτείας, πάντας τοὺς ἐναντίον αὐτῆς κακουργήσαντας καὶ διασαλεύσαντας τὴν ἔννομον τάξιν ἐπικινδύνως.

Ἄλλ' ἀπὸ τῆς στιγμῆς ὅμως καθ' ἣν ὁ Χριστὸς ἀνῆλθεν εἰς τὸν Σταυρὸν καὶ ἠιλόγησεν Αὐτόν, διὰ τῆς ἀναπετάσεως ἐπ' αὐτοῦ τῶν Χειρῶν Του, καὶ τὸν προσέλαβεν εἰς τὴν Ἀρχιερατικὴν Του ὑπηρεσίαν, ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς ὁ Σταυρὸς ὑψώθη εἰς τὸ ὑψιστον σημεῖον τῆς Ἱεραῆς δυνάμεως καὶ ἔγινε τὸ μοναδικὸν Σύμβολον, δεύτερον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει ἡ Ἐκκλησία.

Ἀπὸ τοῦ ὕψους δὲ τούτου ἀντικρούζων ὁ Χριστὸς τὸν ὄχλον, ὅστις ἐφάνερονε τὰ εὐτελεῆ αἰσθήματα τοῦ μίσους καὶ τοῦ φθόνου συνοδευόμενα ὑπὸ παχυλῆς τυφλότητος, συγχωρεῖ αὐτὸν καὶ τὸν εὐλογεῖ μὲ τὰ αἱματοβαμμένα χεῖρα Του καὶ μεταβάλλει τὸν Σταυρὸν εἰς τὸ «σημεῖον τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου», τὸ ὁποῖον, κατὰ τὸν Παῦλον, εἶναι «τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία, τοῖς δὲ σωζομένοις δύναμις Θεοῦ», καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἡ ἀνθρωπότης διαρκῶς θὰ ἀντλή δύναμιν καὶ σοφίαν Θεοῦ.

Ἀπὸ τοῦ ὕψους αὐτοῦ ἀκούεται τότε τὸ δυνατότερον τῶν κηρυγμάτων. Ἀπ' ἐκεῖ ὁμιλεῖ ὁ Σταυρὸς γλώσσαν ἀπλῆν, γλώσσαν στοιχειώδη. Δὲν φεύγει, δὲν πετᾷ εἰς τὰ σύννεφα, ἀλλὰ ριζοῦται ἐκεῖ εἰς τὸν λόφον, στέκει ἐκεῖ ὡς δένδρον, τὸ ὁποῖον ἔχει εἰς τὴν γῆν βαθυτάτας ρίζας καὶ δι' αὐτῶν λαμβάνει τὴν τροφήν του. Εἶναι τέκνον τῆς γῆς ὁ Σταυρὸς, καὶ αὐτὴ λέγεται μήτηρ του, ἥτις μεταξὺ τῶν πολλῶν παιδιῶν τῆς κανὲν ἄλλο δὲν θεωρεῖ ἀγαπητότερον ἀπὸ τὸ παιδί αὐτὸ τοῦ πόνου. Διὰ τοῦτο ὅστις ὁμιλεῖ περὶ τῆς γῆς καὶ τῶν ἐπιγείων, χωρὶς νὰ τὸ θέλη, ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Σταυροῦ, καὶ ἐκεῖνος ὅστις πατεῖ καὶ βαδίζει εἰς τὴν γῆν συναντᾶται μὲ τὸν Σταυρὸν, καὶ ὅπου ὑπάρχει ἐπιγείως εὐτυχία ἐκεῖ φυτρώνει ὁ σπόρος τοῦ Σταυροῦ.

Εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην τὸ ξύλον τοῦ Σταυροῦ ὀνομάζεται «βλαστὸς τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς» καὶ φυτεύεται ἐμπρὸς εἰς τὸν τάφον τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ. Καὶ μένει ἔτσι, ἕως οὗ διὰ δευτέραν φοράν γίνεται «τὸ δένδρον τῆς ζωῆς» διὰ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸ πρέπει νὰ γνωρίζη πᾶς ἄνθρωπος, ὅστις διὰ τοῦ Σταυροῦ ἐλυτρώθη ἀπὸ τὴν κακίαν. Πρέπει νὰ μάθη ἐκεῖνος ὅστις δὲν θέλει νὰ γνωρίζη

τίποτε περὶ τοῦ Σταυροῦ, πρέπει νὰ μάθη ἐκεῖνος ὅστις δὲν θέλει νὰ πιστεύη εἰς τὸν Σταυρὸν, πρέπει νὰ μάθη ἐκεῖνος ὅστις δὲν θέλει νὰ σωθῆ διὰ τοῦ Σταυροῦ, πρέπει νὰ μάθη ὁ τοιοῦτος, ὅτι πολεμῶν τὸν Σταυρὸν, μάχεται πρὸς ἰσχυρότερόν του κατὰ πάντα.

Ὅπως τὸ πρῶτον ξύλον τῆς ζωῆς ἐφυτεύθη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔτσι τὸ δεύτερον τοιοῦτο κατευθύνεται πρὸς τὸν οὐρανόν. Ὁ Σταυρὸς ὑψοῦται εἰς τὸν Γολγοθᾶν δεχόμενος τὴν οὐρανίαν θέλησιν. Διὰ τοῦτο μόνον ἐκεῖνος ὅστις ἐννοεῖ πλήρως αὐτό, αὐτὸς προσεύχεται μὲ πίστιν. Αὐτὸς εὐρίσκει εἰς τὸν Σταυρὸν τὴν γέφυραν πρὸς τὸν οὐρανόν, εὐρίσκει εἰς τὸν Σταυρὸν τὸν πιστὸν συνοδοιπόρον διὰ τὸ οὐράνιον ταξείδιον. Αὐτὸς τότε γονυπετεῖ πρὸ τοῦ Σταυροῦ καὶ προσκυνεῖ τὸν ἐπ' αὐτοῦ κρεμάμενον Θεῖον Λυτρωτήν. ὦ! ἄς διώξωμεν καὶ ἡμεῖς κάθε ἀτολίαν καὶ ἄς ἀφήσωμεν τὸ βλέμμα μας νὰ κατευθυνθῆ μὲ πίστιν εἰς τὸν Σταυρὸν. Τότε ἡ καρδιά μας θὰ γίνῃ γενναία καὶ θὰ δυναθῆ νὰ ὑψωθῆ ἀπὸ τὴν ἀθλιότητα αὐτῆς τῆς γῆς καὶ νὰ πετάξῃ ἐπάνω εἰς τὸ αἰώνιον βασίλειον τῆς Χάριτος.

Κανεὶς τότε δὲν θὰ παραπονεῖται ὅτι εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ βλέπη διαρκῶς ἐμπρὸς του τὸν Σταυρὸν τοῦ αἱματοβαμμένου, διότι θὰ αἰσθανθῆ ὅτι μόνον ἕνας τέτοιος Σταυρὸς ὀδηγεῖ πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ ὅτι ὁ αἶρων τὸν τοιοῦτον Σταυρὸν χριστιανὸς καὶ ἀκολουθῶν τὸν Σταυρικὸν τοῦ Χριστοῦ δρόμον, αὐτὸς γίνεται ὁ ἀληθὴς κληρονόμος τοῦ οὐρανοῦ. Αὐτὸς τότε θὰ αἰσθάνεται πόσον πολυτιμὸς εἶναι ὁ χυμὸς καὶ ἡ οὐσία τοῦ Σταυροῦ. Αὐτὸς ἐννοεῖ ὅτι οὐδὲν ἄλλον εἶναι πολυτιμότερον ἀπὸ τὸ αἷμα. Καὶ ὁ Σταυρὸς ἀναβαίνει πρὸς τὸν οὐρανὸν θριαμβεύων ἀλλὰ ποτισμένος μὲ αἷμα. Ἔτσι ὁ χριστιανὸς τότε λαμβάνει τὸ πιστοποιητικὸν τῶν χριστιανικῶν σπουδῶν του εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Χριστοῦ.

Ἄς μὲ ἀκούσουν ὅλοι αἱ καρδίαὶ αἱ πληγωμένα καὶ αἱματομένα. Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι σᾶς ὑπόσχονται, ὅτι θέλουν νὰ σᾶς κάμουν εὐκόλον τὴν ζωὴν ἐδῶ κάτω εἰς τὴν γῆν, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι σᾶς ψιθυρίζουν εἰς τὰ αὐτιά σας λόγια πλούσια εὐδαιμονίας, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι προσέρχονται νὰ σᾶς ὑπερασπίσουν ὅταν φεύγετε ἀπὸ τὸν δρόμον τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ σᾶς δώσουν λόγια δικαιολογίας γιὰ τὴν ἀνηθικότητα καὶ τὸ παραστράτημα, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔρχονται καὶ σᾶς πλησιάζουν γιὰ νὰ σᾶς κάμουν εὐμορφον καὶ εὐτυχισμένον δῆθεν τὸν βίον σας καὶ σᾶς ὁμιλοῦν μόνον γιὰ τὴν πρόσκαιρον εὐτυχίαν καὶ ληστεύουν ἔτσι τὴν καρδιά σας καὶ τὴν ψυχὴ σας, αὐτοὶ δὲν εἶναι οἱ φίλοι σας ποτέ, αὐτοὶ δὲν εἶναι οἱ εἰλικρινεῖς συνοδοιπόροι σας, αὐτοὶ δὲν εἶναι ποτέ οἱ ἠθικοὶ ὀδηγοὶ σας, οὔτε σᾶς δίδουν ποτέ τὴν εὐτυχίαν ποῦ ζητεῖτε. Δάκρυα καὶ αἷμα καὶ ἰδρὸς πρέπει νὰ τρέξουν. Τὸ ξύλον τοῦ Σταυροῦ σας δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἕνα κομμάτι ξηροῦ ξύλου, ἀλλὰ ζωντανὸν δένδρον. Ἀτενίσαστε τὸν Χριστόν. Αὐτὸς ἀγιάζει τὸν Σταυρὸν Του μὲ τὴν τελευταίαν ρανίδα τοῦ Αἵματός Του. Μὴ σᾶς ἀπατοῦν, κανεὶς δὲν ἐγεννήθη χωρὶς πόνους καὶ χωρὶς αἷμα τῆς μητρὸς του. Ἄλλὰ καὶ κανεὶς δὲν δύ-

ναται νὰ ἀναγεννηθῆ διὰ τὸν οὐρανὸν χωρὶς αἷμα τῆς καρδιάς του. Μπροστὰ εἰς τὴν θύραν τοῦ οὐρανοῦ εἶναι τοποθετημένος διὰ ἡμᾶς ὁ Σταυρὸς.

Ὁ Σταυρὸς εἶναι δι' ὄλους μας ἡ ἀγαπῶσα μήτηρ, ἡ ὁποία ἀνοίγει τοὺς βραχίονάς της διὰ νὰ ἀγκαλιάσῃ τὰ παιδιὰ της. Ἐνώπιόν μας εἶναι ὁ Χριστὸς ἀτενίζων τὴν νεότητά πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπλώνει τὰ αἱματωμένα χέρια Του, ζητῶν νὰ τὴν περιλάβῃ εἰς εἰς τοὺς κόλπους Του καὶ νὰ τὴν σώσῃ. Μακρὰν λοιπὸν ἀπὸ ἡμᾶς κάθε ψυχρότης, ἄς προσέλθωμεν ὅλοι μὲ πλήρη πεποίθησιν πρὸς τὸν Πατέρα μας. Μόνον αὐτὸς φοβεῖται τὸν Σταυρὸν ὅστις δὲν θέλει νὰ τὸν παρατηρήσῃ μὲ τὴν καρδιά του. Ἴδου, τὸ Πανάγιον Ζῆλον τοῦ Σταυροῦ, ἴδου τὸ νέον, τὸ σωτήριο δένδρον τῆς ζωῆς. Ἄς δοκιμάσωμεν τὸν καρπὸν Του, εἶναι ὀλίγον πικρὸς, ἀλλὰ μᾶς χαρίζει ἀμετρον γλυκύτητα εὐλογίας.

Κρεμῶμεν τὸν Σταυρὸν εἰς τὸν τοῖχον τοῦ δωματίου μας διὰ νὰ σκονίζεται μόνον, ἢ τὸν κρεμῶμεν μέσα εἰς τὸ στήθος μας διὰ νὰ τὸν περιλούῃ ὁ ἰδρὼς μας μόνον, ἢ ἀπλῶς ὁμιλοῦμεν περὶ τοῦ Σταυροῦ ἔτσι διὰ νὰ γίνεται λόγος. Οὐδὲν τὸ πρόπον πράττομεν. Ὁ Σταυρὸς ἀνῆκει εἰς τὰ ἐξ ὀλοκλήρου ὑποχρεωτικά. Εἶναι μυστήριο γεμάτο τραγικότητα ἀλλὰ καὶ γεμάτο φιλανθρωπίαν καὶ ἀγάπην, εἶναι μυστήριο εἰς τὸ ὁποῖον ὅμως φανερώνονται αἱ βουλαι τοῦ Θεοῦ, εἶναι μυστήριο εἰς τὸ ὁποῖον ὅμως ἀποκαλύπτεται ἂν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἄξιος ἢ τοῦναντίον ἀνάξιος τοῦ ὀνόματος τοῦ χριστιανοῦ.

Ὁ Χριστὸς ἔλαβε τὸν Σταυρὸν χάριν τῆς ζωῆς μας καὶ τῆς εὐτυχίας μας. Ἔτσι καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ λάβωμεν τὸν Σταυρὸν, ἐὰν θέλωμεν τὴν ζωὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν μας. Δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λησμονῶμεν ὅτι «Ὁ λόγος ὁ τοῦ Σταυροῦ διὰ τοὺς χαμένους εἶναι μωρία, δι' αὐτοὺς δὲ τοῦ θέλουν νὰ σωθοῦν εἶναι δύναμις Θεοῦ».

† Ὁ Λαρίσης ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΣΥΝΕΤΕΛΕΣΘΗ!

Διὰ μίαν ἀκόμη φοράν ἡ Παναγία ἔκαμε τὸ θαῦμα της. Τὴν 15ην Αὐγούστου, μεγάλην ἡμέραν τῆς σεπτῆς ἑορτῆς της, ἡ Ὑπέρμαχος Στρατηγὸς ὠδήγησε τοὺς μαχητάς μας ἀπὸ νίκης εἰς νίκην, ἀπὸ θριάμβου εἰς θρίαμβον, ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν.

Ὑπὸ τὴν πνοὴν φλεγομένης πίστεως πρὸς τὸν Θεὸν ἰκέτευσαν τὴν Παναγίαν νὰ τοὺς βοηθήσῃ εἰς τὴν ἀποφασιστικὴν τὼν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐξόρμησιν. Καὶ ἡ δέσις φιλοστόργως εἰσηκούσθη. Καὶ τὸ θαῦμα συνετελέσθη! Ὡς χάρτινοι πύργοι ἀνετράπησαν τὰ ἀπροσπέλαστα ὄχυρά, καὶ ἐντὸς χρονικοῦ διαστήματος δώδεκα ὥρων ἡ Σημαία τοῦ θριάμβου ἐκυμάτιζεν ἐπὶ τῶν κατακτηθεισῶν ἐχθρικών ἐπάλξεων. Δὲν ἐβάδισαν, δὲν ἔτρεξαν οἱ Μαχηταὶ μας, διὰ νὰ ἀνέλθουν εἰς τὰς ἀπροσίτους ὄχυρωμένας κορυφὰς τοῦ Γράμμου. Ἐπέταξαν!

Πιστεύοντες εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν ἱερότητα

τοῦ ἀγῶνος οἱ ἡρωϊκοὶ πρόμαχοι τῶν ἰδεωδῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπέβησαν μὲ τὴν ἐνθεον ὀρμητικότητά των οἱ νέοι ἐργάται τοῦ θαύματος τῆς Παναγίας.

Τὸ θαῦμα, οἰονδήποτε θαῦμα, εἶναι ὁ εὐχυσμος καρπὸς τῆς ζωῆς πίστεως. Εἶναι, καθῶς ἐκφραστικὰ τὸ χαρακτηρίζει ἡ ποιητικὴ γλῶσσα τοῦ Γκαίτε, «τὸ φίλτατον τέκνον τῆς πίστεως». Ἡ δὲ Παναγία κατέχει ἰδιόζουσαν βασιλοπρεπῆ θέσιν εἰς τὸν συναισθηματικὸν κόσμον τῆς πιστεύουσας καρδιάς. Ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ κόσμου προερχομένη ἡ Βασίλισσα τῶν οὐρανῶν Θεομήτωρ, δέεται ἀκαταπαύστως καὶ ἰκετεύει τὸν Υἱὸν καὶ Θεὸν τῆς καὶ Θεὸν ἡμῶν, διὰ τοὺς εὐσεβεῖς λάτρεις του. Διὰ τὸν προσφιλεῖ τῆς κόσμον, ὁσάκις οὗτος ἐν πίστει καὶ ἐλπίδι πρὸς τὸν Θεὸν παλαίει ἐν κινδύνοις καὶ ἀγωνίζεται ἐν θλίψεσιν ὑπὲρ τῶν ἰδεωδῶν τῆς ζωῆς. Τῶν ἰδεωδῶν ἐκεῖνων τῶν ὑψίστων καὶ ἀγίων, ὑπὲρ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Χριστὸς ἐθύσασεν ἑαυτὸν.

Πολλὰ τὰ ἀμαρτήματα τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ καὶ «πολλὰ ἰσχύει δέσις Μητρὸς πρὸς εὐμένειαν Δεσπότητος». Δι' ἡμᾶς δὲ τοὺς Ἕλληνας ἡ Παναγία δὲν κατέχει μόνον θέσιν ἐν τῇ θρησκευτικῇ συνειδήσει, ἀλλὰ καὶ τῇ ἐθνικῇ. Δὲν εἶναι μόνον ἡ Ἡρωὺς τῆς ἀγιότητος ἐν τῷ κοσμοϊστορικῷ ἔργῳ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ Ὑπέρμαχος Στρατηγὸς καὶ ἡ Προστάτις τοῦ περιωνύμου λαοῦ τῆς, ὅστις τὴν πᾶσαν ἐλπίδα τῶν ἐθνικῶν του μεγαλουργημάτων ἀνέθετο ἱστορικῶς εἰς τὴν Παναγίαν.

* *

Τὴν 11 Μαΐου 330, καθ' ἣν ἡμέραν ἐτελοῦντο ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου τὰ ἐγκαίνια τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ αὐτοκράτωρ, διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν βαθυτάτην τιμὴν πρὸς τὴν Μητέρα τοῦ Χριστοῦ, ἀνέθετο εἰς αὐτὴν τὴν προστασίαν τῆς Πόλεως. Φερόνυμοι τῆς Παναγίας ναοὶ κατεκόσμησαν τὴν Πόλιν, ἡ δὲ πραγματικὴ παρουσία της μεταξὺ τοῦ λαοῦ ἐξηγγέλλετο πάντοτε διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων θαυμάτων ἰάσεως καὶ σωτηρίας τῶν προστρέχόντων ὑπὸ τὴν Σκέπην της.

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος ἐξεστράτευσε τῷ 626 ἐναντὶον τῶν Περσῶν. Ὡς γνωστόν, ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Χοσρόης, καταλαβὼν, ἐν ἄλλοις, καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀπήγαγε τὸν Τιμιον Σταυρὸν. Ἐκστρατεύσας ὁ Ἡράκλειος πανστρατιῶν, δὲν ἀφῆκεν εἰς τὴν Πόλιν, εἰ μὴ δύο ἢ τρεῖς ἑκατοντάδας μαχίμων. Ἐνεπιστεύθη δὲ τὰς εὐθύνas τῆς διοικήσεως εἰς τὸν πρωθυπουργὸν του Βῶνον καὶ τὸν γηραιὸν Πατριάρχην Σέργιον Α' (610—639).

Οἱ Ἄβραοι, σλαυϊκὸς βάρβαρος λαός, παρ' ὅ,τι εἶχον συνάψην ἀπὸ τοῦ 560 μετὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ συνθήκην φιλίας, ἐπωφελήθησαν τῆς εὐκαιρίας, καὶ, συμμαχήσαντες μετὰ τῶν Περσῶν, ἀνέλαβον τὸ προδοτικὸν ἔργον νὰ πλή-

ξουν τὴν ἑλληνικὴν αὐτοκρατορίαν ἐκ τῶν νῶτων.

Ὁθεν τὴν 29ην Ἰουλίου 626, ὄλως αἰφνιδίως, 80 χιλ. Ἀβάρων εὐρέθησαν πολιορκούντες τὴν Πόλιν καὶ ζητούντες τὴν ἄνευ ὄρων παράδοσίν τῆς. Δυνάμενοι καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ φέρουν ὄπλα, ἐστρατολογήθησαν ὑπὸ τοῦ Βῶνου, διὰ τὸν ὑπὲρ τῶν ὄλων ἀγῶνα. Ὁ δὲ Πατριάρχης Σέργιος, παραλαβὼν ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγ. Σοφίας τὴν ἄχραντον εἰκόνα τῆς Παναγίας, περιέτριχε τὰ τεῖχη καὶ ἐνεψύχωνε τοὺς προμάχους.

Ἡ πόλις ἐπνίγετο ἐν τῷ κλοιῷ τῆς στενῆς πολιορκίας. Αἱ πολιορκητικαὶ μηχαναὶ καὶ οἱ κινητοὶ πύργοι τῶν Ἀβάρων ἠπειλοῦν διὰ φοβερῶν κρούσεων νὰ διανοίξουν διὰ τῶν τειχῶν δίοδον. Ἀναρίθμητοι δὲ Σλαῦοι, συμμαχοῦντες τούτοις, ἐνεφανίσθησαν πολιορκούντες μὲ τὰ μονόξυλά των ἀπὸ θαλάσσης τὴν Πόλιν.

Ὁ Βῶνος, πρὸ τῆς καταθλιπτικῆς ὑπεροχῆς τῶν ἐχθρῶν, ἀποφασίζει νὰ ζητήσῃ συνθηκολόγησιν. Ὁ Χαγᾶνος τῶν Ἀβάρων ἀπορρίπτει ἀγερώχως τὴν πρότασιν καὶ ἀξιοῖ τὴν ἄνευ ὄρων παράδοσιν.

Ἀύγουστος τοῦ 626. Τὴν νύκτα τῆς 7ης πρὸς τὴν 8ην Αὐγούστου οἱ πολιορκούμενοι φέροντες μεθ' ἑαυτῶν τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας ἐπιχειροῦν ἀπεγνωσμένην, χειμαρρῶδη ἔξοδον ἐκ τῶν τειχῶν. Πρὸ τῆς ἀκατασχέτου ὀρμῆς τῶν εὐαρίθμων ἐκείνων Ἑλλήνων, αἱ μυριάδες τῶν Ἀβάρων ἀνατρέπονται.

Καὶ ἐνῶ κατὰ ξηρὰν οἱ ἀνόσιοι πολιορκηταὶ ἐσαρώνοντο πανικόβλητοι φεύγοντες, κατὰ θάλασσαν οἱ Σλαῦοι ὑφίσταντο πανωλεθρίαν. Ἦρκεσεν ἡ ἐμφάνισις 4—5 ἑλληνικῶν πλοίων κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην εἰς τὸν Βόσπορον, διὰ νὰ παραλύσῃ τὸν ἀποκλεισμόν τῶν Σλαύων. Ἦρχισαν οὗτοι σπεύδοντες νὰ διαλύωνται, ἐνῶ αἰφνιδιαστικῆ καταγιγῆς ἐνσκήψασα ἀνέτρεπε τὰ μονόξυλά των.

Τοιοτοτρόπως ὁ στρατὸς καὶ ὁ στόλος τοῦ Χαγᾶνου, ὅστις ἔμενε ἐμβρόντητος πρὸ τοῦ μεγέθους τῆς ἀπροσδοκίτου καταστροφῆς, σπεύδει καὶ ζητεῖ συνάντησιν μὲ τὸν Βῶνον. Ἄλλ' οὗτος τῷ ἀπαντᾷ ὅτι ἦτο ἐξώρας καὶ δὲν εἶχε καιρὸν διὰ συζητήσεως.

Ἐξημέρωσεν ἡ μεγάλη ἡμέρα τῆς 8ης Αὐγούστου. Οὐδεὶς τῶν ἐχθρῶν κατὰ ξηρὰν, οὐδεὶς κατὰ θάλασσαν. Εἶχον ἐξαφανισθῆ. Ἄμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου αἱ σάλπιγγες ἐσήμαναν τὸν θρίαμβον τῆς Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ, ἐνῶ τὰ πλήθη κατέκλυζον τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας. Ἡ πίστις ἐθριάμβευσε. Ἡ Παναγία ἐθαυματούργησε. Ἡ βασιλεύουσα Πόλις ἐσώθη. Ἡ ἑλληνικὴ αὐτοκρατορία ἐπέζησεν ἐφεξῆς ὅκτω εἰσέτι αἰῶνας, καὶ δὲν ἐξέλιπεν εἰμὴ ὅταν ὁ πυρσός τῆς πίστεως καὶ τῆς φιλοπατρίας εἶχε σβεσθῆ ὑπὸ τῆς ἀφροσύνης εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πολλῶν.

Ἄλλ' ὅταν «πάλι με χρόνια με καιροῦς» ὁ ἑλληνικὸς Φοῖνιξ ἀνεγεννήθη ἐκ τῆς τέφρας του,

τὴν ὁποίαν ἡ Ἐκκλησία στοργικῶς διεφύλαξεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς, ἀπέβη καὶ πάλιν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις συνειδητὴ ἑλληνικὴ δύναμις, ἡ δὲ πρὸς τὴν Παναγίαν προσφυγὴ τοῦ Ἔθνους τὸ στερεὸν τῶν πιστῶν καταφύγιον.

Ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ γαλαυχηθεῖσα ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» ἐπανεῦρεν ἑαυτήν. Εἶναι ἡ σήμερον μεγαλουργοῦσα τὰ ἐθνικὰ μεγαλουργήματα. Εἶναι ἡ καὶ σήμερον καταπλήσσοσα τὸν κόσμον. Εἶναι ἡ καὶ σήμερον θριαμβεύουσα τοὺς θριάμβους τῆς πίστεως, ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ τὴν σκέπην τῆς Παναγίας. Εἶναι ἡ διὰ πολλοστήν φοράν καὶ σήμερον διαπύρως ἐπὶ τῷ συντελεσθέντι θαύματι εὐγνωμονοῦσα καὶ εὐμόλπως μεγαλύνουσα τὸ ὄνομα τῆς Παναγίας μὲ τὸν χαρμόσυνον ὕμνον: Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια...

Πρὸς παραλληλισμὸν τῶν θριαμβευτικῶν γεγονότων καὶ ἀναπροσαρμογῆν τῶν ἱστορικῶν πραγματικότητων, ἀναδημοσιεύομεν, ὡς κατακλειδα τοῦ παρόντος, ἀποσπασμα ἐκ κυρίου ἄρθρου ἐγκρίτου καθημερινῆς ἐφημερίδος τῆς πρωτεύουσας, ἀναφερομένης εἰς τὸ μεγαλουργικὸν τοῦτο θαῦμα τῆς Παναγίας, καὶ εἰς τὰ σημερινὰ καταπληκτικὰ κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων Μαχητῶν, τῶν ἀδελφῶν μας, τῶν παιδίων μας.

Ἀύγουστος τοῦ 1948 «... Ὅσον δὲ καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα φαίνεται ἀπίστευτον καὶ ἴσως κἄπως ἀπλοϊκὸν εἰς τοὺς σκεπτικιστὰς τῆς ἐποχῆς μας, εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὅτι τὰ ἡρωϊκὰ παιδιὰ ποὺ ἐξεκινοῦσαν τὴν νύκτα τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν (14-15 Αὐγούστου) ἀπὸ τὰ ἀντεροίματα τῆς Ὁράς, ἀπὸ τοὺς Χιονόδες καὶ τὸν Γοργοπόταμον καὶ ποὺ ἔβραζαν ἀκόμη καὶ τὰ ἀστυλιὰ των διὰ νὰ ἠμποροῦσαν νὰ πλησιάσουν, χωρὶς νὰ γίνουν ἀντιληπτοὶ εἰς τὰς κυρίας θέσεις ἀπιστίας τοῦ ἔθρου, ἠσθάνοντο τὰς δυνάμεις των πολλαπλασιαζομένας ἀπὸ τὴν βαθεῖαν πίστιν, ὅτι ἡ Ἐθαγγελιστρία ποὺ ἐώρταξε τὴν ἡμέραν αὐτήν, θὰ τοὺς ἐβοήθει πάλιν νὰ φέρον εἰς πέρας τὸ δυσχερὲς τὸν ἔργον, ἀκριβῶς ὅπως εἶχε βοηθήσει πάλιν πρὸ ὀκτώ ἐτῶν τοὺς πατέρας των, τοὺς μεγαλειέτους ἀδελφοὺς των, ἴσως δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους, καὶ συντόρῳν καὶ νὰ κατεξυτελείουν τὰς ἐπεσηφάνους λεγεῶνας τοῦ ἀνικητοῦ ἕως τῆς φασιστικῆς «Ἰμπερο». Μήπως δὲν ἦτο ἀπίστευτον διὰ τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ σκεπτοῦνται τῆς ἀπλῆς πίστεως τῶν ἀπλοϊκῶν Ἑλλήνων, τὸ ἀναμφισβήτητον, ἐν τούτοις, γεγονός, ὅτι πρὸ ὀκτώ ἐτῶν, ἕνας Στρατὸς δόλοκληρος, εἶχε μεταβληθῆ εἰς «Στρατὸν τῆς Παναγίας» καὶ ἠσθάνετο καὶ ἔβλεπεν, ἔβλεπε πραγματικῶς μὲ τὰ μάτια του, τὴν ὑψηλὴν μαρτυροφάνειαν, ποὺ ἐνεφανίζετο εἰς κάθε στιγμὴν κινδύνου καὶ δυσχερείας, διὰ νὰ εἰδοποιῇ περὶ τῶν θέσεων τοῦ ἔθρου, νὰ τὸν προστατεύῃ ἀπὸ τὰ πηρὰ του, νὰ κατευθύνῃ εἰς τὰς ἐνδεειγμένας ἐνεργείας, νὰ προτομιάζῃ μὲ μίαν λέξιν τὴν νίκην.

Πάντως, οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι, ἀφοῦ ἔδωκε τὸ φεγγάρι, εὐρέθησαν ἀπροσδοκίτως εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων μέτρων ἀπὸ τὰ κῆρυα σητήριμα τοῦ ἔθρου καὶ ἐξώρησαν ἀκάθαρτοι ἐναντίον των καὶ ἐσάρωσαν τὸ ἕνα ὄχητόν μετὰ τὸ ἄλλο καὶ ἐξηκολούθησαν ἔπειτα ἀπὸ ἕνα δόλοκληρον εἰσοικειτρώροον, χωρὶς μίαν στιγμὴν ἀνάπαυαν, νὰ τὸς γοῦν, νὰ σκαρφάλλουν, νὰ μάχωνται, διὰ νὰ εὐρεθοῦν τέλος ἐπάνω εἰς τὴν ὑψηλοτέραν κορυφὴν τοῦ Γοάμμου καὶ νὰ προκαλέσουν ἔτσι τὴν γενικωτέραν κατάρρευσιν τῆς ἐχθρῆς ἀπιστίας, δὲν ἠμποροῦν νὰ ἔχουν καμμίαν ἀμφιβολίαν, ὅτι πραγματικῶς τοὺς ἐβοήθησεν ἡ Παναγία».

Αὐτὰ γράφει ἡ ἐφημερίς, καὶ προσθέτομεν:

Τὸ φεγγάρι πού ἔδουε τὴν νύκτα τῆς 14ης Αὐγούστου 1948, εἶναι αὐτὸ τὸ ἴδιο πού ἔδουε καὶ κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην νύκτα τῆς 8ης Αὐγούστου 626, καὶ τόσας ἄλλας ἀκόμη ἐνδόξους ἐθνικὰς νύκτας, διὰ τὴν δῶση τὴν θέσιν του εἰς τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐλευθερίας ὅπως ἀποκαλύψῃ οὗτος διὰ μίαν ἀκόμην φοράν τὸ συντελεσθέν θαῦμα τῆς Παναγίας. Καὶ τὴν καταλαμπρῶν μίαν ἀκόμην φοράν τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα. Καὶ τὴν μεγαλύνῃ τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν, ἡ ὁποία, ὅταν πιστεῦν, διατηρεῖ ἀμείωτον καὶ ἀναλλοίωτον τὴν πανσθενουργὸν δυνάμιν τῆς.

I. A. Π.

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΟΟΥΝΤΩΝ

Ε'.

Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα ὁ λόγος περὶ μετανοίας, ἵνα διὰ μακρῶν ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν διαφόρων τάξεων, εἰς τὰς ὁποίας διεκρίθησαν οἱ μετανοοῦντες. Περιοριζόμεθα διὰ τοῦτο εἰς τὸν ΙΑ' κανόνα Γρηγορίου τοῦ Νεοκαισαρείας, καθορίζοντα σαφῶς καὶ εὐκρινῶς τὰς τάξεις ταύτας. Πρῶτη ἦτο ἡ τῶν *προσκλαιόντων*, τῶν ἔξω τῆς πύλης τοῦ εὐκτηρίου παραμενόντων καὶ παρακαλούντων τοὺς εἰσερχομένους πιστοὺς, ἵνα εὐχωνται ὑπὲρ αὐτῶν. Δευτέρα ἦτο ἡ τῶν *ἀκροωμένων*, τῶν εἰσερχομένων μὲν «ἐνδοθι τῆς πύλης ἐν τῷ νάρθηκι» καὶ ἀκούοντων «τῶν Γραφῶν καὶ τῆς διδασκαλίας», ἐξερχομένων δὲ πρὸ τῶν κατηγουμένων καὶ μὴ ἀξιουμένων εὐχῆς καὶ εὐλογίας. Τρίτη ἦτο τῶν *ὑποπιπτόντων*, οἵτινες ἐξήρχοντο εὐθύς μετὰ τοὺς κατηγουμένους. Καὶ τετάρτη ἦ τῶν *συνισταμένων*, ἦτοι τῶν συμπαρακολουθούντων μὲν μετὰ τῶν λοιπῶν πιστῶν πᾶσαν τὴν θεῖαν λειτουργίαν, ἀλλὰ μὴ ἀξιουμένων τῆς θείας κοινωνίας.

Ἀναφέρομεν τὰς τάξεις ταύτας κυρίως, ἵνα ἐξετάσωμεν τὰς γονυκλινεῖς ἰκεσίας τῶν μετανοούντων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θείας λατρίας. Οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ Εὐσέβιος, Σωκράτης καὶ Σωζόμενος μᾶς διέσωσαν τρεῖς περιπτώσεις, ἐκ τῶν ὁποίων διαφωτιζόμεθα ἀρκούντως περὶ τοῦ ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο κρατοῦντος τότε καθεστῶτος. Τὰ δύο ἀναφέρονται εἰς προσκλαίοντας, τὸ ἕτερον δὲ εἰς τοὺς συνισταμένους.

Ὁ Εὐσέβιος (Ἐκκλ. Ἰστ. Ε' 28) ὁμιλεῖ περὶ ὁμολογητοῦ τινος Ναταλίου ὀνόματι, ἐκκλίναντος εἰς αἵρεσιν καὶ ἀνανήψαντος «ὥστε ἔωθεν ἀναστῆναι καὶ ἐνδυσάμενον σάκκον καὶ σποδὸν καταπασάμενον μετὰ πολλῆς σπουδῆς καὶ δακρῶν προσπεσεῖν Ζεφυρίνῳ τῷ ἐπισκόπῳ (Ρώμης) *κυλιόμενον ὑπὸ τοὺς πόδας οὐ μόνον τῶν ἐν κλήρῳ ἀλλὰ καὶ τῶν λαϊκῶν*, συγγέαι τε τοῖς δάκρυσιν τὴν εὐσπλαγχνὸν ἐκκλησίαν τοῦ ἐλεήμονος Χριστοῦ». Ὁ δὲ Σωκράτης (Ἐκκλ. Ἰστ. Γ' 13) ὁμιλεῖ περὶ τινος, Ἐκρηβολίου ὀνόματι, ὅστις ζῶντος τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ προσεποιεῖτο τὸν ἐθνικὸν καὶ ὑπέπεσεν οὕτω εἰς τὸ

ἔγκλημα τῆς ἀρνήσεως τῆς πίστεως. Οὗτος πεσὼν πρηνὴς πρὸ τῆς πύλης τοῦ εὐκτηρίου οἴκου ἔβόα πρὸς τοὺς εἰσερχομένους πιστοὺς: «Πατήσατέ με τὸ ἄλλας τὸ ἀναίσθητον».

Ὁ Σωζόμενος ἐξ ἄλλου βεβαιῶν ὅτι ἐπιμελῶς καὶ ἐν ταῖς κατὰ Δύσιν ἐκκλησίαις καὶ βιβλίστα ἐν τῇ Ρωμαίων φυλάττεται τὰ κατὰ τὸ καθεστὸς τῶν μετανοούντων, ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἐκδήλου τοῦ τόπου «τῶν ἐν μετανοίᾳ ὄντων», οἵτινες ἴσταντο «κατηφεῖς καὶ οἰονεῖ πενθοῦντες». Πρόκειται δὲ ἀσφαλῶς περὶ τῆς τάξεως τῶν συνισταμένων, διότι ὁ Σωζόμενος ἐξακολουθεῖ ὡς ἐξῆς: «Ἦδη δὲ πληρωθεὶς τῆς τοῦ Θεοῦ λειτουργίας», (τὴν ὁποῖαν λοιπὸν οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος μετανοοῦντες ἀρηκολούθησαν μέχρι τέλους), «μὴ μετασχόντες ὧν μύστασις θέμις, σὺν οἰμωγῇ καὶ ὀδυρμῷ *πρηνεῖς κατὰ γῆς ῥίπτοι σφᾶς*. Ἀντιπρόσωπος δὲ δεδακρυμένος ὁ ἐπίσκοπος προσδραμών *ὁμοίως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πίπτει* σὺν ὀλοσυγῇ καὶ τὸ πᾶν τῆς ἐκκλησίας πλήθος δακρῶν ἐμπίπταται. Τὸ μετὰ τοῦτο δὲ πρῶτος ὁ ἐπίσκοπος ἐξανίσταται καὶ τοὺς κειμένους ἀνίστησι καὶ ἡ προσῆκεν ὑπὲρ ἡμερτηκῶτων μεταμελουμένων εὐξάμενος ἀποπέμπει». (Ἐκκλ. Ἰστ. βιβλ. Ζ' κεφ. 107').

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω περιγραφῆς, τῆς ἀφορώσης τοὺς συνισταμένους, δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν καὶ περὶ τῶν ὑποπιπτόντων ἢ γόνου κλινόντων, οἵτινες δὲν ἤξιοῦντο νὰ συμπαρακολουθήσωσι μετὰ τῶν πιστῶν τὴν τελεσιουργίαν τῆς θείας Εὐχαριστίας. Ἡ ὀνομασία ὑποπιπτοντες καὶ λατινιστὶ *substrati*, τὴν ὁποῖαν ἡ τάξις αὕτη ἔλαβε, ὑποδηλοῖ, ὅτι οὐχὶ ἀπλῆ τις γονυκλισία ἐλάμβανε χώραν κατὰ τὰς ὑπὲρ αὐτῶν ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἐκτενοῦς ἀναπεμπομένης εὐχᾶς, ἀλλὰ δραματικὴ ὄντως καὶ ἐξόχως συγκινητικὴ ἐπανάληψις τῆς περὶ τῶν συνισταμένων περιγραφόμενης ὑπὸ τοῦ Σωζομένου σκηνης. Ἐπιπτον καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πρηνεῖς. (τασοῦτω δὲ μᾶλλον, ὅσῳ καὶ αὐτοὶ οἱ πιστοὶ «χαμαὶ ἔκειντο» διαρκούσης τῆς ὑπὲρ ἑαυτῶν ἰκεσίας, κατὰ τὴν μνημονευθεῖσαν μαρτυρίαν τοῦ Χρυσοστόμου). «Καὶ μετὰ δακρῶν καὶ συντριβῆς καρδίας καὶ ταπεινώσεως ἰσχυρᾶς ἦσαν πεπτωκότες ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ» (Πρβλ. Γ. Δέρβου, Ἐγχειρίδιον χριστ. ἀρχαιολογίας σελ. 194). Εἰς προσπίπτοντα, ἴσως ὅμως καὶ εἰς προσκλαίοντα ἀναφέρονται καὶ οἱ κατωτέρω κατὰ πιστὴν μεταφρασίν λόγοι τοῦ Τερτυλλιανοῦ, οἱ πρὸς προσάγοντα μοιχὸν τινα μετανοοῦντα ἀπευθυνόμενοι: «Σὺ δέ, λέγει, τὴν μετάνοιαν τοῦ μοιχοῦ πρὸς τὴν ἀδελφότητα, ἥτις δέον νὰ ἐκλιπαρηθῇ, προάγων, κεκαλυμμένον καὶ μετὰ σποδοῦ πεπασμένον, μετ' ὀνειδῶν καὶ φρίκης περιβεβλημένον καταρρίπτων ἐν τῷ μέσῳ πρὸ τῶν χερῶν, πρὸ τῶν πρεσβυτέρων, πάντων τὰ δάκρυα ἐπισπώμενον, πάντων τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν λείχοντα, πάντων τὰ γόνατα κατέχοντα» (De roenit. c. 10. Πρβλ. καὶ De pudicit. c. 13).

Μὴ δὲ εἴπη τις, ὅτι αἱ γονυκλινεῖς αὗται καὶ

διὰ προσπτώσεως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους δεήσεις ἐγίνοντο κατὰ τὰς λειτουργίας τῶν ἄλλων ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τὰς λειτουργίας τῶν Κυριακῶν. Τοιαῦται τελεταὶ ὑπὲρ τῶν μετνοοῦντων μόνον ἐν πληθούσῃ ἐκκλησίᾳ εἶχον σημασίαν καὶ διὰ τοὺς μετνοοῦντας αὐτοὺς καὶ διὰ τοὺς μὴ πεπτωκότας πιστοὺς.

Ἄλλως τε εἰς τὰς προσαχθείσας περὶ τῆς παλαιότερας ταύτης πράξεως μαρτυρίας οὐδεμία ἐπιφύλαξις ἢ ἐξαιρέσεις σημειοῦται προκειμένου περὶ Κυριακῶν. Καὶ ἐπὶ πλέον ἢ μετέπειτα πράξεις τῆς ἐκκλησίας, περὶ τῆς ὁποίας ὠμιλήσαμεν εἰς τὰ τρία πρῶτα ἄρθρα μας, καὶ ἦτις ἐπιτρέπει τὴν καθ' ὠρισμένης περιπτώσεως γονυκλισίαν καὶ ἐν ταῖς Κυριακαῖς, δὲν ἔμπορεῖ νὰ στέκεται εἰς τὸν ἄερα. Ἐξεπήγασεν ἀπὸ κᾶπου καὶ στηρίζεται κᾶπου. Καὶ αὐτὸ τὸ κᾶπου εἶνε αὐτὴ ἢ παλαιότερα πράξις ἢ μαρτυρομένη ἐκ τῆς Κλημεντίου λειτουργίας ἐκ τῶν μνημονευθεισῶν μαρτυριῶν τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν μετνοοῦντων καθιερωμένων. Ἄλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ γράμμα τῶν περὶ γονυκλισίας τῆς Κυριακῆς ἰ. κανόνων, ὅπως θὰ ἴδωμεν εἰς τὸ προσεχές, δὲν παραθεωρεῖ τὴν παλαιότεραν ταύτην πράξιν.

ΠΑΝ. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ»

Ἡ Γονυκλισία τῆς Κυριακῆς.

Ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Καθηγητὴς κ. Π. Ν. Τρεμπέλας διὰ τῶν τελευταίων δημοσιευμάτων του ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» προσπαθεῖ νὰ καταδείξῃ ὅτι ἡ κατὰ Κυριακὴν ἀπαγόρευσις τῆς γονυκλισίας δὲν εἶναι ἀπόλυτος ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τῆς σημερινῆς Ἐκκλησιαστικῆς πράξεως. Ὡς πρὸς τοῦτο τὸ σημεῖον ἔχω τὰ ἑξῆς νὰ προσθέσω. Ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν Πολύκαρπος κατακρίνων τὴν γονυκλισίαν τῆς Κυριακῆς καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Ἁγιασμόν τῶν Τιμίων Λόφων, ἔλεγεν ὅτι ἐπὶ Οἴκ. Πατριάρχου Ἀνθίμου τοῦ 7ου ὑπῆρξε ὡς Διάκονος τῶν Πατριαρχείων καὶ συνεισέφερε καὶ μετὰ τὸν Πατριάρχην καὶ μετὰ πολλοὺς Μητροπολίτας Συνοδικούς, οὐδεὶς ποτε ἔκλινε γόνυ ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἐθεώρουν δὲ τὴν συνήθειαν ὡς ἀλλοτρίαν καὶ ξένην πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ὁρθοδοξίαν.

Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐγένετο μνημόσυνον ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν, ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ὑπὲρ τοῦ ἀποθανόντος Τσάρου Ἀλεξάνδρου, παρουσίᾳ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, τοῦ Πρέσβους τῆς Ρωσίας Ὁνοῦ καὶ πλήθους λαοῦ. Ὁ Ναὸς ἦτο κατάμετος κόσμου. Εἰς μίαν στιγμὴν, τοῦ Πρέσβους τῆς Ρωσίας δώσαντος τὸ σύνθημα ὅλος ὁ λαὸς ἐγονυπέτησε πλὴν τοῦ Προσβυπουργοῦ Τρικούπη, ὅστις παρέμεινεν ἄκαμπτος. Τὴν ἐπομένην ὅλα αἱ ἐφημερίδες καὶ ἰδίᾳ ὁ Γαβριηλίδης εἰς τὴν «Ἀκρόπολιν» ἐπαινετικῶς ἔγραψαν, διότι ὁ Προσβυπουργὸς δὲν ἠκολούθησε τὴν ξενικὴν συνήθειαν. Ἐνθυμούμαι καὶ τὸν Καθηγητὴν μας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ μακαρίτην Γ. Λέγρον, ὅταν ἦτο ἐπίτροπος εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου Ὁμονοίας, κατὰ τὴν Μεγάλην Εἴσοδον περιεφέροτο εἰς τὸν Ναὸν ἐγείρων τὰς γυναῖκας καὶ λέγων «Δὲν ἐπιτρέπεται γονυκλισία τὰς Κυριακάς». Νομίζω δὲ ὅτι, ἐφ' ὅσον διάταξις Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀπαγορεύει τὴν γονυκλισίαν τῆς Κυριακῆς, ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Τρεμπέλα, ὑπὲρ μᾶς εὐσεβοῦς συνηθείας, εἶναι κατώτερα.

Ἡ μετάθεσις δὲ τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Πεντηκοστῆς δὲν

εἶναι γενικὴ, καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ εἰς Μονὰς ἐν Ἑλλάδι ὁ Ἑσπερινὸς δὲν μετετέθη. Τοῦτο πολλαχού ἐγένετο, δι' ὃν λόγον μετετέθη καὶ ὁ Ἑσπερινὸς τῶν Χριστουγέννων ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν, ἀντὶ νὰ τεληταὶ τὴν προΐαν τῆς παραμονῆς μετὰ τὴν Λειτουργίαν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, κατὰ τὸ Τυπικόν, τελεῖται τὴν ἑσπέραν τῆς παραμονῆς, διὰ νὰ προσελκύῃ ἐκκλησίασμα.

Ἐν Καρδίττῃ

Ἰ. Ὁ Θεσσαλιώτιδος ΙΕΖΕΚΙΗΛ

ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ἡ Κοιμήσις τῆς Θεοτόκου

[15 Αὐγούστου]

Περὶ τοῦ χρόνου τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου διετυπώθησαν ποικίλαι γνώμαι. Κατὰ τὴν διὰ τοῦ Εὐσεβίου μεταδοθεῖσαν παράδοσιν, ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου ἐγένετο κατὰ τὸ 15^{ον} ἔτος ἀπὸ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου, ἦτοι τὸ 48 μ. Χ, κατὰ δὲ τὴν διὰ τοῦ Ἐπιφανίου γνωσθεῖσαν παράδοσιν, τὸ 25^{ον} ἔτος, ἦτοι τὸ 58 μ. Χ, κατὰ δὲ τὴν ἀποδομένην εἰς τὸν Σάρδεων Μελλίτωνα διήγησιν, τὸ 22^{ον} ἔτος μετὰ τὴν Ἀνάληψιν. Περισσότερον ἀποδεκτὴ ἐγένετο ἡ πρώτη εἰδήσις².

Ποικίλαι γνώμαι διετυπώθησαν ὡσαύτως καὶ περὶ τῆς ἡλικίας τῆς Θεοτόκου κατὰ τὴν Κοίμησιν αὐτῆς. Τινὲς ὑπεστήριξαν ὅτι ἡ Θεομήτωρ μετέστη πρὸς Κύριον εἰς ἡλικίαν 63 ἐτῶν, ἄλλοι 69 ἐτῶν³ καὶ ἄλλοι εἰς βαθὺ γῆρας⁴.

Συζητήσεις ἐγένοντο καὶ ὡς πρὸς τὸν τόπον ἐνθα μετέστη πρὸς Κύριον ἡ Θεοτόκος⁵. Πρῶτος ὁ Βαρόνιος καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Tillemont διετύπωσαν τὴν παράδοξον γνώμην ὅτι ἡ Θεομήτωρ μετέστη πρὸς Κύριον οὐχὶ ἐν Σιών, ὡς ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Μαρτύρων δέχεται ἡ Ἐκκλησία, ἀλλ' ἐν Ἐφέσῳ καὶ ἐκεῖ ἐτάφη. Τὸ ἀσύστατον τῆς γνώμης ταύτης κατέδειξαν ἡμέτεροι καὶ ξένοι ἐρευνηταί. Οὕτω ἐκ τῶν ἡμετέρων ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος τῷ 1896 ἐν εἰδικῇ πραγματείᾳ ἀπέδειξε: «α') Ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης δὲν μετέβη εἰς Ἐφεσον πρὸ τοῦ 64 ἔτους μ. Χ. β') Κατὰ τοιαύτην τινὰ ἐποχὴν ἡ Θεοτόκος οὕσα ὑπερογδοηκόντουτις δὲν ἠδύνατο νὰ παρακολουθήσῃ τὸν Ἰωάν-

1. Πρὸβλ. F. Cabrol Dictionnaire d'archéologie chrétienne et de liturgie, Paris, 1907, I, B', 2995 ἐν ἄρθρ. «Assomption [fête de l']». Βλέπε αὐτόθι ἐν στ. 3000-3001 καὶ τὴν σχετικὴν περὶ τῆς ἐορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου βιβλιογραφίαν. Πρόσθετες καὶ P. Jugie Mort et Assomption de la Ste Vierge, Vatican, 1944.

2. Ἰδὲ Βαρονίου Martyrolog: 15 Aug.

3. F. Cabrol, ἐνθ. ἀν. 2295.

4. Ὁ Ἱεροσολυμίτης Ἀνδρέας Κρήτης ἐν τῷ ἐγκωμίῳ του εἰς τὴν Κοίμησιν λέγει: «Καὶ λέγομεν ὡς διὰ τὸ μακροῖς ὕστερον χρόνοις τῆς θεολήπτου συμβῆναι τὴν κοίμησιν. Λόγος γὰρ αὐτὴν εἰς ἔσχατον καταντήσασαν γῆρας μεταστῆναι τῶν τῆδε». Migne 97, 1060. Βλέπε καὶ Νικηφ. Κάλλιστον, Migne 115, 756 καὶ Κεδρηνόν, Migne 121, 565.

5. Βλέπε τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν παρὰ F. Cabrol ἐνθ' ἀν. 3001. Πρόσθετες καὶ Χρυσόστ. Α. Παπαδοπούλου Περὶ τοῦ τόπου τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Ἱεροσόλυμα, 1896 καὶ Χρυσοστόμου Καλαφάτη Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἐφέσου (εἶτα Μητροπολίτου Σμύρνης), Καπουλῆ-Παναγιά, Σμύρνη, 1896.

		<i>Δραχμαί</i>
<i>Φυτράκι Ἄνδρ.</i>	Ταῖς τῶν δακρῶν ροαῖς	8.000
»	Ἡ πίστις τοῦ Μ. Κων- σταντίνου κατὰ τὰ τελευ- ταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του	8.000
<i>Χατζηγεωργανοῦ Ἐ.</i>	Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ παιδί μας.	2.000
<i>Ψαλτήριον</i>	Ψαλτήριον	4.500
<i>Διὰ φ ο ρ α</i>		
Ἐκδόσεις «Ζωῆς»	Ἐκδόσεις «Ζωῆς»	6.000
Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως.	Ἐκδόσεις Ζωῆς	8.000
Ἐκδόσεις Ζωῆς	Ἐκδόσεις Ζωῆς	3.500
Ἐκδόσεις Ζωῆς	Ἐκδόσεις Ζωῆς	4.500
Ἐκδόσεις Ζωῆς	Ἐκδόσεις Ζωῆς	7.000
Ἐκδόσεις Ζωῆς	Ἐκδόσεις Ζωῆς	10.000
Ἐκδόσεις Ζωῆς	Ἐκδόσεις Ζωῆς	6.000
Ἐκδόσεις Ζωῆς	Ἐκδόσεις Ζωῆς	4.500
Ἐκδόσεις Ζωῆς	Ἐκδόσεις Ζωῆς	1.000

Αἱ ἐκδόσεις τῆς Ἀποστ. Διακονίας ἀποστέλλονται εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν, τὰ δὲ λοιπὰ βιβλία ἐπιβαρύνονται μὲ 5 %.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
 ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΑΘΗΝΑΙ—ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19
 ΑΡΙΘΜ. ΤΗΛΕΦ. 24.195

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

			<i>Δραχμαί</i>
Ἀλιβιζάτου Ἀμίλια		Πρακτικά Θεολογικοῦ Συνεδρίου.	35.000
»	»	Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες	20.000
»	»	Τὸ κῆρος τῆς Ἱερωσύνης τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας.	7.000
»	»	Κανονικὸν Δίκαιον.	5.000
»	»	Τὸ αἴτιον τῶν περὶ τὸ Πάσχα ἐρίδων.	5.000
»	»	Ἡ ἀναγνώρισις τῶν ἁγίων ἐν τῇ Ὁρθοδ. Ἐκκλησίᾳ.	3.000
»	»	Κατηχητικὴ (Ἡ Κατηχητικὴ καὶ Θρησκευτ. διδασκαλία).	3.000
»	»	Περὶ χάριτος τῶν ποινῶν τῶν Κληρικῶν.	1.000
»	»	Ἐκκλησία, Πολιτεία καὶ Ἔθνος.	1.000
»	»	Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία.	1.000
»	»	Σύγχρονοι Ἐνωτικαὶ προσπάθειαι.	1.000
»	»	Μεταπολεμικὴ Φωνή.	500
»	»	Ἡ Βιβλικὴ καὶ Ἱστοριοδογματικὴ βάση τῆς κοιν. καὶ ἠθικ. ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας.	1.000
Ἀπόστολος		Ἀπόστολος σελ. 360 χρυσοπανόδετος	30.000
»		Ἀπόστολος σελ. 360 χρυσόδ. Δέρμ. Πανί. Ἐκδ. Σαλιβέρου	50.000
Βέλλα Βασίλ.		Ἑρμηνεία Παλ. Διαθ. Ἀμώς. (Εἰσαγ. Μετάφρ. Σχόλ.)	20.000
»	»	Ἑρμην. Παλ. Διαθ. Ὠσηῆ (Εἰσαγ. Μετάφρ. Σχόλ.).	20.000
»	»	Ἑρμηνεία Π. Διαθήκης. Μιχαίας, Ἰσάηλ, Ὀβδιού.	20.000
»	»	Θρησκευτικαὶ Προσωπικότητες τῆς Π. Διαθήκης	
»	»	Τεύχος Β' ὁ Προφήτης Ἡσαΐας.	6.000
»	»	Γ' οἱ Προφῆται Μιχαίας κλπ.	4.000

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

		Δραχμαὶ
πανόστα Ἀγγ.	Οἱ Παναγίες τοῦ Παπαδια- μάντη.	7.000
» »	Ὁ Ὅσιος Πατάπιος.	7.000
πανόστα Σερφ. χιμανδρίτου	Ἐγκόλπιον Θείας Λειτουργίας	6.000
» »	Ἡ ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὀμι- λία.	14.000
» »	» Ἐδον	22.000
» »	» Πανόδετ.	22.000
» »	Τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου.	14.000
» »	» Πανόδετον	22.000
» »	» Ἐδον	14.000
» »	Αἱ Παραβολαὶ τοῦ Κυρίου.	14.000
» »	» Ἐδον	22.000
» »	» Πανόδετον	2.000
» »	Ἡ μετάνοια.	3.000
» »	Εὐσέβειος Ματθόπουλος	5.000
» »	Τὸ ζήτημα τῆς Τεκνογονίας	10.000
» »	Μεταξὺ τῶν δύο πολέμων.	1.500
» »	Ἠθικὴ καὶ ὑγεία.	3.000
» »	Διὰ τὰς ὥρας τοῦ πόνου.	5.000
ιπαγεωργακοπού- υ Ἀνδρ.	Περικοπαὶ ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.	3.000
» »	Ἡ ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὀμιλία.	1.500
» »	Οἱ Πειρασμοὶ τοῦ Χριστοῦ.	15.000
απαμιχαήλ Γρ.	Ἀπολογητικὰ τῶν Πατέ- ρων τῶν πέντε πρώτων αἰῶνων, κατ' ἐκλογὴν Γρ. Παπαμιχαήλ. Ἐκδοσις Ἀ- ποστολικῆς Διακονίας.	5.000
» »	Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς Ἰ- στορικὸν πρόσωπον.	10.000
οθιώτη Π. ὄλυκάρπου, Μητρ. εσσηνίας	Ἡ Χαραυγὴ.	20.000
τεφανίδου Βασιλ.	Λόγοι ἐπὶ τῶν Κυριακῶν Εὐαγγελίων.	40.000
» »	Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τεῦχος Α'. Ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μέχρι τοῦ σχίσμα- τος τῆς Δυτ. Ἐκκλησίας.	40.000
τεφανίδου Βασιλ.	Τεῦχος Β'. Ἀπὸ τοῦ σχί- σματος τῆς Δυτ. Ἐκκλη- σίας μέχρι τῆς ἀλώσεως	30.000

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

		Δραχμ.
Καινή Διαθήκη	Καινή Διαθήκη (ἔκδ. Ζωῆς).	5.0
Κακουλίδου	Ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ	5.0
»	Κύκλος ἔργων τέχνης	5.0
Καλλινίκου Κ.	Ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔργοις Αὐτοῦ	10.0
»	Πρακτικαὶ ὁμιλίαι εἰς τὰ Κυριακὰ Εὐαγγέλια. Πανόδ.	20.0
»	Πρακτικαὶ ὁμιλίαι εἰς τὰ Κυριακὰ Εὐαγγέλια, ἄδετον	12.0
»	Ἡ Προσευχή, ἄδετος	3.5
»	Ἡ Προσευχή, πανόδετος	9.0
»	Ὁ ἱερός Ψαλτὴρ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ καὶ πράξει	10.0
Carrel Alexis.	Ἡ Προσευχή, (ἔκδ. Κακουλίδου).	2.0
Καραγκούνη Κ.	Ὁ σκοπὸς τῆς Δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου	8.0
Καρμίρη Ἰωάν.	Θεολογικὴ Σοῦμμα Θεοῦ καὶ Ἀκινάτου	45.0
»	Ὁρθοδοξία καὶ Προτεσταντισμὸς	75.0
»	Μητροφάνης ὁ Κριτόπουλος	40.0
»	Ἡ εἰς Ἄδου κάθοδος τοῦ Χριστοῦ	35.0
»	Δόγμα, Δογματικὴ, Δογματικῶν ἱστορία	5.0
»	Περὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων	4.0
»	Ἐπιστημονικὸν μνημόσυνον Κ. Δυοβουινιώτου	8.0
»	Λόγος εἰσαγωγικὸς εἰς τὴν Δογματικὴν	4.0
»	Ἐπιβεβλημένη διόρθωσις (Διδασκαλία περὶ ἐσχάτων)	3.0
»	Δογματικὴ διδασκαλία Ἰωάν. Δαμασκηνοῦ	10.0
»	Ἡ διαίρεσις τῆς Ἐκκλησίας καὶ αἱ Ἐνωτικαὶ προσπάθειαι	6.0
»	Ἡ ἀποδιδομένη εἰς Μιχαὴλ Η' Παλαιολόγον Λατ. δ. μολογία τοῦ 1274	6.0
»	Δογματικὰ ἔργα Ρουσάνου	...

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

		Δραχμαί
Ἑλλά Βασιλ.	Τεῦχος Δ' ὁ Προφήτης Ἰε- ρεμίας.	10.000
» »	Ὁ Ἰσραηλιτικός γάμος	8.000
» »	Θεός και Ἱστορία ἐν τῇ Ἰσραηλιτικῇ Ἐρησκείᾳ	5.000
« »	Κριτική τῆς Βίβλου και Ἐκκλησιαστική αὐθεντία.	2.000
» »	Παρατηρήσεις ἐπί τινον στίχων τοῦ Βιβλίου Ἀββα- κούμ.	2.000
Ἑλισίδου Θρ.	Ὁ Κομμουνισμός και τὰ μέσα επικρατήσεώς του.	5.000
Ἐκλογή	Ἐκλογή ἐκ τῶν Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. (Ἐκδ. Ἀποστολ. Διακονίας).	7.000
Ἰρρηναίου	Ὁ Ν. Μπερδιάγεφ και ἡ	
Ἰητροπολίτου Σάμου)	χριστική του φιλοσοφία.	1.000
» »	Ὁ Κομμουνισμός ἐν σχέσει πρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἐθνους	1.000
Ἐγκόλπιον	Ἐγκόλπιον Προσευχῶν.	1.000
Ἐξάρχου Βασ.	Περὶ κενοδοξίας και ἀνα- τροφῆς τέκνων.	3.000
Ἐυχολόγιον	Ἐυχολόγιον ἢ Ἀγιασματά- ριον τὸ Μέγα. Ἐπιμελεία πρωτοπρεσβυτέρου Ν. Πα- παδοπούλου. Πανόδετον	30.000
Ἐυχολόγιον	Ἐυχολόγιον ἢ Ἀγιασματά- ριον. Ἐπιμελεία ἐπισκόπου Ταλαντίου κ. Παντελεήμο- νος, νῦν Ἐδέσσης.	12.500
Ἰσταθοπούλου Δ.	Ἐνας Κοινωνικός ἥρωσ	2.000
εοτόκη Νικηφ.	Κυριακοδρόμον Ἀποστό- λων. Πανόδ.	25.000
» »	» Ἀποστόλων ἄδετον.	13.000
» »	» Εὐαγγελίων ἄδετον.	13.000
» »	» Εὐαγγελίων Πανόδ.	25.000
ερά Σύνοψις	Ἱερά Σύνοψις και τὰ ἅγια Πάθη κλπ. (ἔκδ. Ἀστέρου)	5.000

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

		Δοκ.
Τζωρτζάτου Βαρνάβα	Ἡ περὶ τῶν ἁγίων Γραφῶν	
Ἀρχιμανδρίτου	διδασκαλία Ἰωάννου τοῦ	
	Χρυσοστόμου.	2
	Γύρω στὸ Φῶς.	2
Toth T.	Χριστικὴ Πίστις καὶ Ἐπι-	2
	στήμη. (Ἐκδ. Ἀποστ. Διακ.)	2
Τιμαγένη I.	Ὁ Χριστὸς καὶ τὸ ἐργαζό-	2
	μενο παιδί.	2
Τρεμπέλα II.	Ἐπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστο-	50
	λάς τοῦ Παύλου.	50
»	Ἐπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Ἐ-	
	βραίουσ καὶ τὰς ἑπτὰ Κα-	
	θολικὰς.	38
»	Κατηχητικὴ, Πανόδετος	21
»	» Ἄδετος	12
»	Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ Ναζαρέτ.	
	Ἄδετον	20
	Πανόδετον	32
»	Αἱ τρεῖς λειτουργίαι.	
	Πανόδετον	32
	Ἄδετον	20
»	Μυστηριακαὶ ὄρησκειαι καὶ	
	χριστιμὸς. Πανόδετον	16
	Ἄδετον	8
»	Ὁ Πνευματισμὸς.	12
»	Ἐποδείγματα ὁμιλητικῆς	
	Πανόδετον	11
	Ἄδετον	5
»	Μασσωνισμὸς καὶ Θεοσοφία	
	Ἄδετον	8
	Πανόδετον	16
»	Ἡ Θεοπνευστία τῆς Ἁγίας	
	Γραφῆς.	4
»	Ἀβραάμ (λαϊκὸν κήρυγμα).	4
Τρεμπέλα II.	Κάιν καὶ Ἀβελ (λαϊκ. κήρυγμα)	1
»	Ὁ Χίλιασμός.	2
Φαραζουλή Δ.	Ἡ Προσευχὴ. Ἐρμηνεῖα	
	Κυρ. Προσευχῆς. Πανόδ.	10
»	Ἡ Προσευχὴ. Ἐρμηνεῖα	

	<i>Δραχματ</i>
Κουϊμουτσοπούλου Δ. Ἀκολουθία τοῦ Ἱερομάρ- τυρος Γεωργίου τοῦ ἐξ Ἰ- ωαννίνων	2.000
Κωνσταντίνου Θ. Λόγοι	17.500
»	8.000
»	7.000
Λειτουργία Laurent J.	18.000
»	2.500
Ματθαϊάκη Τιμοθ.	7.000
»	8.000
»	700
Ματθαϊάκη Τίτου	5.000
»	2.000
Ματθοπούλου Εὐσ. Μιχαήλ Μητρ. Κορινθίας	14.000
Μπρατσαϊώτου Παν.	4.000
»	80.000
»	10.000
»	10.000
»	5.000
»	3.000
»	3.000
»	2.000
»	4.000
»	2.000
»	4.000
»	3.000
Νικοδήμου Ἁγιορ. Νησιώτη Ἀγγ.	18.000
»	10.000
Ὁρθοδ. Χριστ. Ἐνώσεων	2.000
»	4.000
»	2.500

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

5

		<i>Δραγμαί</i>
Ὁρθ. Χριστ. Ἐνώσεων	Ὁ Μαργαριταρένιος Σταυρός.	1.000
»	Χριστιανικά Ρήματα.	2.000
Παλαιά Διαθήκη	Ἡ Παλαιά Διαθήκη. ("Ἐκδοσις «Ζωῆς»).	42.000
Παντελεήμονος	Ἄπο τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς.	10.000
Μητροπ. Χίου	Γύρω στὶς αἰώνιες ἀλήθειες.	10.000
Παναγιωτοπούλου Δ.	Ἑρμηνεία εἰς τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν.	5.000
»	» Χριστιανικὴ ἀνατροφή.	4.000
»	» Ὁ Φίλος τοῦ παιδιοῦ.	4.000
»	» Τὰ ἀπολυτικά.	2.000
»	» Θεωρία καὶ πράξις τῆς Βυζαντ. Μουσικῆς. Πανόδ.	27.000
»	» "Ἄδετον	20.000
»	» Εὐσεβῆς μελωδία.	4.000
Παπαδοπούλου Χρυσ.	Κύριλλος Λούκαρις	15.000
Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν (†)	Ἡ ἕξις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἑλλήν. Ἔθνους	3.000
»	» Πρῶτα σχέσεις τῶν Ὁρθοδόξων πρὸς τοὺς Διαμαρτυρομένους	3.000
»	» Ὁ Μοναχικὸς βίος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀντιοχείας	5.000
»	» Ὁ Ἅγιος Γεράσιμος «ὁ νέος»	3.000
»	» Διονύσιος Β' ὁ Φιλόσοφος	3.000
»	» Αἱ ἐκλήσεις Φλαβιανοῦ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Εὐσεβίου Δορυλαίου	3.000
»	» Ὁ ὁσιος Λουκάς «ὁ νέος»	3.000
»	» Τὸ Σύνταγμα καὶ οἱ ἱεροὶ κανόνες	3.000
»	» Τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα	4.000
»	» Ἐξωτερικαὶ ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας	3.000
»	» Περὶ τῆς συγχρόνου πνευματικῆς δράσεως καὶ κοινωνικῆς προνοίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος	3.000
»	» Ἑορτασμὸς τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως	3.000
»	» Ἐλεγχος παραποιήσεως Συνοδικῶν πράξεων	3.000
»	» Περὶ Χωρεπισκόπων καὶ Τιτουλαρίων Ἀρχιερέων	3.000
»	» Οἱ Νεομάρτυρες	4.000
»	» Περὶ τοῦ γάμου	4.000
»	» Ἡ διάρθρωσις τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου	3.000
»	» Περὶ τῆς ἀνακηρύξεως Ἀγίων ἐν τῇ Ὁρθοδ. Ἐκκλησίᾳ	3.000

Τοιχογραφία Μονῆς Ὑπαπαντῆς Μετεώρων 14ου αἰ.

νην εἰς τοιαύτην μακρὰν Ἀποστολικὴν πορείαν, ὃ δὲ Ἰωάννης ἀπῆλθεν εἰς Ἐφεσον μετὰ τὴν πρὸς Κύριον μετάστασιν τῆς Θεοτόκου. γ') Αἱ φράσεις ἐκεῖναι τῶν πρακτικῶν τῆς Γ' Οἴκουμ. Συνόδου («Ὅθεν ὁ Νεστόριος ὁ τῆς δυσεβοῦς αἰδέσεως ἀνακαινιστὴς φθάσας ἐν τῇ Ἐφεσίῳ, ἔνθα ὁ Θεολόγος Ἰωάννης καὶ ἡ Θεοτόκος Παρθένος, ἡ Ἁγία Μαρία...») ὑποδηλοῦσιν ὅτι ἐν Ἐφέσῳ ὑπῆρχον ναοὶ ἐπ' ὄνοματι τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Ἰωάννου τιμώμενοι, οὐχὶ δὲ ὅτι ἡ Θεοτόκος διέμενε καὶ μετέστη πρὸς Κύριον ἐν Ἐφέσῳ. δ') Ἐκ μαρτυριῶν πολλῶν Πατέρων καὶ διδασκάλων ἰδίᾳ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀρηθρικῶς καὶ θετικῶς καταδεικνύεται, ὅτι ἡ Θεοτόκος δὲν μετέβη εἰς Ἐφεσον ἀλλὰ κατέμενε ἐν Ἱεροσολύμοις μέχρι τῆς πρὸς Κύριον μακαρίας Αὐτῆς ἐκδημίας»¹.

Τινὲς τῶν χριστιανῶν κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα ἐφρόνουν, ὅτι ἡ Θεομήτωρ ἀπέθανε μαρτυρικὸν θάνατον, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς φράσεως τοῦ Λουκᾶ «καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία»². Ἡ αὐτὴ γνώμη ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὸν ἀμαρτύρωσ εἰς τὸν Τιμόθεον πρεσβύτερον Ἱεροσολύμων τοῦ ε' αἰῶνος ἀποδιδόμενον λόγον³. Ἡ γνώμη ὅμως αὕτη εἶναι ἀτομικὴ καὶ ἐλάχιστα διαδεδομένη.

1. Mansi, IV, 1241.

2. Χρυσοστόμου Α. Παπαδοπούλου ἐνθ' ἄν. ἐν τῇ προσημειώσει σ. ε'.

3. Λουκ. Β' 35.

4. «Περὶ τούτου τοῦ παρθενογενεοῦς Δεσποτικοῦ σημείου τοῦ μέλλοντος ὑπὸ πολλῶν ἀντιλέγεσθαι φιλονεικῶ γλώσση ὁ Συμεὼν τὸ μέλλον προεμήνυσε πρὸς τὴν Παρθένον λέγων. Ἴδοὺ οὗτος κείται εἰς πῶσιν καὶ ἀνάστασιν... Ἐνθεν τινὲς ἔδοξαν τὴν τοῦ Κυρίου μητέρα ἕξει θανάτω

Αἱ εἰδήσεις περὶ μεταστάσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν σαρκὶ ἀνάγονται μέχρι τοῦ δ' ἡ τῶν ἀρχῶν τοῦ ε' αἰῶνος. Εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον ἀνάγον καὶ Διαμαρτυρόμενοι ἔτι ἐπιστήμονες τὸ εἰς τὸν Ἰωάννην τὸν Θεολόγον ἀποδιδόμενον ἔργον εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου¹, ὡς καὶ ἕτερον ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Σάρδεων Μελίτων, περὶ μεταστάσεως τῆς Μαρίας (De transitu Mariae)². Ἡ διήγησις Διονυσίου τοῦ Ἀρσοπαγίτου (de divinis nominibus)³ καὶ περὶ τοῦ πράγματος τούτου διάλεξις τοῦ Ἱερωνύμου θεωροῦνται ἤδη ὑπὸ τῶν ἐρευνητῶν οὐχὶ εἰς αὐτοὺς ἀνήκουσαι. Ἀξιόπιστος εἶναι ἡ διήγησις, καθ' ἣν ὁ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος (422-458) ἔβεβαίον, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς παραδόσεως, ἐνώπιον τοῦ αυτοκρατοροῦ Μαρκιανοῦ τὸ ἀξιόπιστον τῶν τότε κυκλοφορουσῶν διηγήσεων περὶ θαναστῆς ἐν σαρκὶ μεταστάσεως τῆς Θεοτόκου εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ ἁγ. Ἰουβενάλιος μάλιστα ἀπέστειλεν εἰς τὴν ΚΠολιν τὰ ἐντάφια σπάργανα τῆς Θεομήτορος, ἅτινα ἡ αυτοκράτειρα Πουλχερία ἀπέθεσεν ἐν τῷ ὑπ' αὐτῆς ἀνε-

μαρτυρικὸν ἀπενέγκασθαι τέλος, διὰ τὸ εἰπεῖν τὸν Συμεῶνα, Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία...». Migne 86, 1. 245 ἐξ. Florentini Martyrol. Hieron. 266.

1. C. Tischendorf, Apocalypses Apocryphac, Lipsiae, 1866, σ. 95. Βλέπε καὶ Σπυρίδωνος μοναχοῦ Λαυριώτου καὶ Σωφρονίου Ἐυστρατιάδου Κατάλογον τῶν κωδίκων τῆς Μεγ. Λαύρας, Paris, 1925, κώδ. 861, 54, 1497, 6, οὗ ἀρχὴ «τῆς ἁγίας ἐνδόξου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας».

2. Migne 5, 1231 ἐξ. F. Cabrol ἐνθ' ἄν. 2998.

3. Migne 3, 689 καὶ αὐτόθι 4, β' 236. Δημ. Μπαλάνου Πατρολογία, Ἀθήναι, 1930, σ. 515 ἐξ.

γερθέντι ναῶ τῆς Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας τοῦ Μαρκιανοῦ¹. Ἡ περὶ τοῦ ἀγ. Ἰουβενάλιου αὕτη παράδοσις εἶναι ἀναγεγραμμένη τῇ β' αἰωνίου ἐν τῷ Μηνολογίῳ τοῦ αυτοκράτορος Βασιλείου τοῦ ι' αἰώνος, τοῦ ὁποίου συγγραφεὺς εἶναι, ἀν οὐχὶ αὐτὸς ὁ αυτοκράτωρ, πάντως ὁμοίως κάτοικος τῆς ΚΠόλεως, ὅστις ἀναντιρρότως ἐπὶ τῇ βάσει ἀξιοπίστων πηγῶν ἐγνώριζε περὶ τῶν ἐν τῷ ναῶ τῶν Βλαχερνῶν ἐνταφίων παραγάνων τῆς Θεοτόκου. Εἶναι ἐπομένως φυσικόν, ὅτι ἐν τῇ Βασιλευσῆ ἐπὶ Μαρκιανοῦ καὶ Πουλχερίας (450—457) ἐγένετο ὁ ἐορτασμός τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου περὶ τῆς ὁποίας σαφῶς ἐμαρτύρουν τὰ ἐντάφια Αὐτῆς σπάργανα, ὡς ἐγένετο καὶ ἐν Γεθσημανῇ (460), ἐνθα ὁ Μαρκιανὸς ἵδρυσεν ναὸν ἐπὶ τοῦ Θεομητορικοῦ Τάφου².

Εἶναι δύσκολον νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἐν ΚΠόλει, τῇ ἀφιερωθείσῃ ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου εἰς τὴν προστάσιαν τῆς Θεοτόκου, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐκτίσθησας πλείονες τοῦ ἐξουσιάζοντος εἰς τὴν Αὐτῆς οὐχὶ μόνον ὑπ' αὐτοῦ τούτου, ἀλλὰ καὶ τρεῖς ὑπὸ τῆς Πουλχερίας³, ὅτι δὲν ἐορτάζετο ἡ Κοίμησις Αὐτῆς κατὰ τὸν δ' αἰῶνα, ἢ τοῦλάχιστον κατὰ τὸν ε' αἰῶνα, ἐνῶ ἐορτάζετο τόσων ἀγίων ἢ τελευτῆ⁴. Ἐσφαλμένη εἶναι ἡ γνώμη δυτικῶν τινῶν καὶ ἡμετέρων ἐρευνητῶν ἢ δισχυριζομένη ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μαρτυρίας τοῦ ἱστορικοῦ Νικηφόρου Καλλίστου ὅτι ἡ ἐορτὴ τῆς Κοιμήσεως τοῦ πρώτου ἐθεσπίσθη ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Μαυρικίου (582—602)⁵. Ὁ αὐτοκράτωρ (Ἰουστινιανὸς)—λέγει ὁ Κάλλιστος—ᾤρισεν ὅπως καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον τιμᾶται ὡς ἐόρτιος ἡμέρα ἡ Ὑπαπαντῆ, διότι ὁ Ἰουστίνος τὸ αὐτὸ ἐπραξεν ὡς πρὸς τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, μικρὸν δὲ μετὰ ταῦτα ὁ Μαυρικὸς διέταξεν ὅπως καὶ ἡ Κοίμησις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐορτάζηται τῇ 15 Αὐγούστου⁶. Τὰ ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου ὁμοίως λεγόμενα δέον νὰ νοηθῶσιν οὕτω: ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρικὸς τὴν ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μαρκιανοῦ ὑπάρχουσαν ἐορτὴν κατέστησε πανηγυρικότεραν, ὡς παρόμοιον τι συνέβη ὡς πρὸς τὸν Ἰουστινιανὸν διὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Ὑπαπαντῆς. Τὸ σπουδαῖον δὲ εἶναι ὅτι ὁ Μαυρικὸς καθόρισεν ὡς ὁρισμένην ἡμέραν τοῦ ἐορτασμοῦ τῆς Κοιμήσεως

τῆς Θεοτόκου τὴν 15 Αὐγούστου¹. Πρὸ τοῦ Μαυρικίου τινὲς ἐόρταζον τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου τὸν Ἰανουάριον: οὕτω ἐν τῷ ἀποδιδόμενῳ εἰς τὸν Ἱερώνυμον ἀρχαίῳ ῥωμαϊκῷ μαρτυρολογίῳ ἡ Κοίμησις (Depositio) τῆς Θεοτόκου φέρεται τῇ 18 Ἰανουαρίου², τῇ δὲ 15 Αὐγούστου πάλιν ἡ μετὰστασις (Assumptio) τῆς Θεομήτορος. Γρηγόριος ὁ ἐπίσκοπος Τοῦο († 594), ἐπαναλαβὼν τὰς διηγήσεις τῆς Ἀνατολῆς περὶ τῆς πανενδόξου θαυματουργικῆς μεταστάσεως εἰς οὐρανὸς τῆς Θεοτόκου (de gloria mart.), λέγει, ὅτι ἐν Γαλλίᾳ ἐορτάζετο ἡ ἐορτὴ αὕτη τῷ 11ῳ μηνί, ἤτοι κατὰ Ἰανουάριον (ἀρχομένης τῆς ἀριθμήσεως τῶν μηνῶν ἀπὸ τοῦ Μαρτίου). Εὐρηται ἡ ἐορτὴ καὶ ἐν τῷ σακραμενταρίῳ τοῦ Πάπα Γελασίου Α' (492—496)³, ὡς ἐπίσης τὸν δ' καὶ οὐχὶ βραδύτερον τοῦ ε' αἰῶνος ἐν ῥωμαϊκῷ τινὶ καλενδαρίῳ τῇ 15 Αὐγούστου⁴, εἶναι δὲ γνωστὸν, ὅτι ἄλλα μεγάλα ἐορτά, πλην τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων, εἰς τὴν Δύσιν ἐνεφανίσθησαν ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰς ὀνομασίας τῶν ἐν τοῖς ἀρχαίοις καλενδαρίοις (π. χ. Ἐπιφάνεια, Ὑπαπαντῆ). Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐορτὴν ταύτην τῆς Κοιμήσεως.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ζ' αἰῶνος λόγον εἰς τὴν ἐορτὴν ταύτην ἀπήγγειλεν ὁ Ἱεροσολύμων Μόδεστος († 634)⁵. Κατὰ τὸν αὐτὸν αἰῶνα, ἢ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ η' αἰῶνος ὁ Ἀνδρέας Κρήτης († 712) σαφέστατα ὁμιλεῖ περὶ πανηγυρικοῦ ἐορτασμοῦ τῆς Κοιμήσεως εἰς τρεῖς λόγους του εἰς τὴν ἐορτὴν ταύτην⁶. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἀπήγγειλε τρεῖς λόγους ἐν Γεθσημανῇ κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Κοιμήσεως⁷. Λόγους εἰς τὴν Κοίμησιν ὡσαύτως ἔγραψαν Θεόδωρος ὁ Στουδίτης⁸, Γερμανὸς Α' ΚΠόλεως (λόγους τρεῖς)⁹, Λέων ὁ σοφός¹⁰, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς¹¹, Ἰωάννης ὁ

1. Migne 96, 748. Βλέπε Ἰωάν. Σπ. Ράμφου, Δι' ἐορταῖς τῶν Θεομητορικῶν ἀμφίων. «Ἐκκλησία», ΚΕ' [1948] σ. 198 ἐξ. Καὶ ἀνάτυπον.

2. Βασίλ. Κ. Στεφανίδου Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον, Ἀθήναι, 1948, σ. 290.

3. «Πουλχερία δὲ ἡ αἰδέμιος βασιλεὺς πολλὰ μὲν παρὰ πάντα τὸν βίον ἐποίησε κατορθώματα. Τρεῖς δ' ὑπερμεγέθεις δόμους καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ μητρὶ ἐξ αὐτῶν ἀνίστη χρησίδων». Migne 147, 11.

4. Ὁ ἱκανὸς περὶ τῆς ἀρχαιότητος τῆς ἐορτῆς ταύτης λέγων Δαμπετίσιος θεωρεῖ αὐτὴν συσταθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων. Προβλ. Bibl. Vindob. VIII 282-410. Ὁ Cabrol ἐξ ἄλλου φρονεῖ ὅτι ἡ ἐορτὴ τῆς Κοιμήσεως καθιερώθη τὸ πρῶτον ἐν Γεθσημανῇ, ὅπου ὁ τάφος τῆς Θεοτόκου καὶ ὅτι διὰ τῶν προσκυνητῶν διεδόθη ἐκτὸς τῆς Παλαιστίνης. Ἐνθ' ἄν. 2999.

5. Μαν. Ι. Γεδεών, Βυζαντινὸν Ἐορτολόγιον. ΚΠολις, 1899, σ. 153. Βλ. καὶ Μ. Ε. Ε., ΙΔ' 643 καὶ Ἐλευθερουδάκη Ἐγγ. Λεξικὸν 7, 971.

6. Migne 147, 292.

1. F. Cabrol ἐνθ' ἄν. 3000.

2. Martyrolog. Hieronymi: 18 Janu.

3. Binterim V, I, 433.

4. Martene. Thes. nov. V 65, 76.

5. Migne 86, 2, 3277-3312.

6. Ἀπόδοι 97, 1046 ἐξ.

7. Ἀπόδοι 96, 700-761.

8. Ἀπόδοι 99, 720 ἐξ. καὶ Σωφρονίου Ἐὐστρατιάδου Συμπλήρωμα ἀγιορειτικῶν καταλόγων Βατοπεδίου καὶ Λαύρας, Paris, 1930 (κῶδ. Βατοπ. 256 φ. 54a-56. Λαύρ. Β 54 (λόγος γγ'), οὗ ἡ ἀρχή: «Πανηγύρεις ἐπιτελοῦνται κατὰ καιρὸν ὅδε».

9. Migne 98, 340 ἐξ.

10. Λέωντος τοῦ σοφοῦ πανηγυρικοὶ λόγοι, ἐκδοθέντες σπουδῇ καὶ ἐπιμελείᾳ Ἀζακίου Ἱερομονάχου ἐκ τοῦ ἀγ. ὄρους τοῦ Ἀθῶνος, Ἀθήναι, 1868, σ. 91-101.

11. Ἀρχή: «Τὴν ἐμὴν ὁμιλίαν σήμερον». Σωφ. Ἐὐστρατιάδου. ἐνθ' ἄν. κῶδ. Βατ. 134 φ. 174a-179, 637 φ. 314β-323. Λαύρ. Γ' 81 φ. 185a-191β, Κ 196 φ. 142a-146, Ω 136 φ. 256a-264. Βλέπε καὶ τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Παλαμᾶ ὁμιλία τριακοντάκοντα μία... Ἱεροσόλυμα, 1857, σ. 205-211. Ἐτερος λόγος τοῦ Γρηγ. Παλαμᾶ εἰς τὴν αὐτὴν ἐορτὴν οὗ ἡ ἀρχή: «Τῇ θαυμαστῇ καὶ ὑπερενδόξῳ ἐν Σωφρ. Ἐὐστρατιάδου κῶδ. Βατ. 134 φ. 1-22. Ω 95 φ. 580a-599). Σωφρ. μοναχῶ Ἀυριώτου καὶ Σωφρ. Ἐὐστρατιάδου Κατάλογος τῶν κῶδ. τῆς Μεγ. Λαύρας, (κῶδ. 321, 8). Ἰδὲ καὶ λόγον α' εἰς τὴν εἰς οὐρανὸς ἀνάληψιν τῆς Θεοτόκου. ἐν Γρηγορίῳ Παπαμιχαῆλ Ὁ ἅγιος Γρηγόριος Παλαμᾶς, Πετρούπολις-Ἀλεξάνδρεια, 1911, σ. 218, σημ. 45.

Ευχαϊτών¹, Γεώργιος ὁ Νικομηδείας², Γεννάδιος ὁ Σχολάριος³, Δημήτριος Πεπανός ὁ Χίος⁴, Φιλόθεος ὁ ΚΠόλεως⁵, Νικόλαος ὁ Καβάσιλας⁶, Ἰωάννης μοναχὸς τοῦ Φουρνῆ⁷, Θεοφύλακτος ὁ Θεσσαλονίκης⁸, Θεοφάνης ὁ Κεραμεύς, Ἀρχιεπίσκοπος Ταυρομενίας⁹, Ἰερώνυμος Κιγάλας ὁ Κύπριος¹⁰, Μελέτιος ὁ Συρίγος¹¹, Ἰερόθεος διάκονος ἱεροκήρυξ Αἴνου¹², Ἰωσήφ ὁ Βρυέννιος¹³, Ἰωάννης ὁ Θεσσαλονίκης¹⁴, Ἡλίας ὁ Μηνιάτης¹⁵ καὶ ἄλλοι¹⁶.

Κανόνας εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Κοιμήσεως ἔγραψαν ὁ Κοσμάς καὶ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, στιχηρὰ δὲ ὁ Γερμανός, ὁ Θεοφάνης, ὁ Ἀνατόλιος κ.ά.¹⁷. Ὁκτώηχον κανόνα εἰς τὴν ἑορτὴν ἔγραψε Μάρκος ὁ Ἐφέσου, λαμβανόμενος δὲ κανόνας Νεῖλος ὁ Ρόδου¹⁸ καὶ Ἰω-

1. Οὗ ἡ ἀρχὴ: «Ἐπὶ τὴν μητέρα τοῦ Λόγου». *Σωφρ. Ἐδσπρατιάδου* Συμπλήρωμα κλπ. (κώδ. Λαύρ. Η 207 φ. 245—264. Μ 89 φ. 245β—246). *Σπυρ. μοναχοῦ Λαυριώτου καὶ Σωφρ. Ἐδσπρατιάδου* ἐνθ' ἄν. (κώδ. 862, 12, 1780, 11).

2. Οὗ ἡ ἀρχὴ: «Φωνὴ ἀγαλλιᾶσεως προοιμαζέτω σήμερον». *Σωφρ. Ἐδσπρατιάδου*, Συμπλήρωμα κλπ. (κώδ. Βατ. 640 φ. 236α—245).

3. Οὗ ἡ ἀρχὴ: «Ἡ μὲν τοῦ ἔτους ἀρχὴ τὴν γέννησιν ἡμῖν ἀνήκε». *Σωφρ. Ἐδσπρατιάδου*, Συμπλήρωμα κλπ. (κώδ. Λαύρ. Ω 43 φ. 42α—52). Ἴδὲ καὶ Γενναδίου Σχολαρίου ἅπαντα τὰ εὐρισκόμενα, Α' 197.

4. Οὗ ἡ ἀρχὴ: «Νῆαν παραπλαγχθεῖσαν ὀπτεύω μέγα θαύμα». *Σωφρ. Ἐδσπρατιάδου*, ἐνθ' ἄν. (κώδ. Βατ. 432 φ. 38β—40).

5. Οὗ ἡ ἀρχὴ: «Ἦκω σήμερον, ὦ φίλοι». *Ἐνθ' ἄν.* (κώδ. Λαύρ. Η 207 φ. 265α—294. Μ. 89 φ. 264α—294). Βλ. καὶ *Σπυρ. μοναχοῦ Λαυριώτου καὶ Σωφρ. Ἐδσπρατιάδου* ἐνθ' ἄν. (κώδ. 862, 13, 1780, 12).

6. Οὗ ἡ ἀρχὴ: «Τοῦ νῦν ἀγώνος ὡς οὐδὲν ἂν γένοιτο μεῖζον». *Σωφρ. Ἐδσπρατιάδου* Συμπλήρωμα κλπ. (κώδ. Λαύρ. Κ 196 φ. 146α—150) καὶ *Σπυρ. μοναχοῦ Λαυριώτου* κλπ. ἐνθ' ἄν. (κώδ. 1483, 40).

7. *Σωφρ. Ἐδσπρατιάδου* Συμπλήρωμα (κώδ. Βατ. 229 φ. 1—6). Βλ. καὶ Τοῦ σοφωτάτου Θεοφάνους... Κεραμεύς ὁμιλία... Ἱεροσόλυμα, 1860, σ. 271—276.

8. Οὗ ἡ ἀρχὴ: «Τῆ θαυμαστῆ καὶ ἐνδόξῳ». *Σωφρ. Ἐδσπρατιάδου* Συμπλήρωμα, (κώδ. Βατ. 428 φ. 115β, 433 φ. 151α—121).

9. Οὗ ἡ ἀρχὴ: «Ὡς λίαν μοι λαμπροτέρα». *Ἐνθ' ἄν.* (κώδ. Λαύρ. Ι 69) καὶ *Migne* 132, 1048—1060.

10. Οὗ ἡ ἀρχὴ: «Καὶ πάλιν ἡδὴ τῆς Θεομήτορος κόρης». *Σωφρ. Ἐδσπρατιάδου* ἐνθ' ἄν. (κώδ. Βατ. 432 φ. 36α—38).

11. Οὗ ἡ ἀρχὴ: «Ἐρχεται μὲ πολλὴν πρόνοιαν». *Ἐνθ' ἄν.* (κώδ. Βατ. 503 φ. 119α—127).

12. Οὗ ἡ ἀρχὴ: «Πάντα δεδοξασμένη». *Ἐνθ' ἄν.* (κώδ. Βατ. 595 φ. 38β—41).

13. Οὗ ἡ ἀρχὴ: «Θεοῦ τοῦ παντοδυνάμου». *Ἐνθ' ἄν.* (κώδ. Βατ. 285 φ. 177α—182).

14. Οὗ ἡ ἀρχὴ: «Τῆ θαυμαστῆ καὶ ὑπερενδόξῳ» *Σπυρ. μοναχοῦ Λαυριώτου καὶ Σωφρ. Ἐδσπρατιάδου* κλπ. Ἐνθ' ἄν. (κώδ. 1871, 1) καὶ ἐν Cod. Vindob. hist. gr. 45. Προβλ. A. L. Ehrhard Überlieferung und bestand der hagiographischen und homiletischen Literatur der griechischen kirche. Leipzig, 1937, σ. 681.

15. *Ἡλία Μηνιάτου* Διδασκαί, Βενετία, 1838, σ. 267 ἔξ.

16. Βλέπε λόγον ἀγωνίου εἰς τὴν Κοίμησιν ἐν *Σπυριδ. μοναχοῦ Λαυριώτου* κλπ. ἐνθ' ἄν. (κώδ. 1966, 42).

Ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου φέρονται δύο λόγοι εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην ἐν κώδ. Βατοπ. 37 φ. 114α—119 καὶ Λαύρ. Α 117 φ. 398α—416. *Ἐνθ' ἄν.*

17. *Μηναῖον* Αὐγούστου (ἐκδ. Βαρθ. Κουτλουμουσιανοῦ), Βενετία, 1843, σ. 82 ἔξ.

18. *Νικοδήμου Ἀγιορείτου* Συναξαριστής, Β', Ἀθήναι, 1868, σ. 318 σημ. 2 καὶ 301 σημ. 1 καὶ *Τρύφ. Ἐδαγγελί-*

άννης Μορζῆνος¹. Τῆς ἑορτῆς ταύτης ἐξεδόθησαν καὶ ἰδιαίτεροι ἀκολουθίαι μετ' ἐγκωμίων².

—
δου Βίου Ἀγίων, Ἀθήναι, 1894, σ. 569 ἔξ. Βλέπε καὶ ἄλλους ὕμνους καὶ κανόνας ἐν *Pitra Analecta Sacra*, I, σ. 263-272 καὶ 516-530 καὶ *Σωφρ. Ἐδσπρατιάδου καὶ Σπυρ. μοναχοῦ Λαυριώτου* Εἰρημολόγιον, Paris, 1932 σ. 3 (Κοσμά μοναχοῦ), σ. 92 (Θεοδόρου Στουδίτου), σ. 99 (Ἰωάννου μοναχοῦ) καὶ σ. 129 (Κυπριανοῦ μοναχοῦ).

1. Ἐλευθεροδάκη Ἐγκ. Λεξικὸν 6, σ. 921.

2. Ἀκολουθία τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ΚΠολις 1887 [σ. 28]. Ἀκολουθία εἰς τὴν Μετάστασιν τῆς Θεοτόκου, Βενετία, 1836, [σ. 52]. Ἐγκώμια νεοφανῆ... εἰς τὴν Μετάστασιν τῆς Θεοτόκου κλπ. Γενόνα 1802, [σ. 8+92]. Τὰ ἐγκώμια ταῦτα ἐξεδόθησαν τῷ 1871 ἐν Πάτραις [σ. 63] καὶ τῷ 1898 ἐν Ἀθήναις [σ. 81]. Ἰακώβου Ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας ἐγκώμια. Βλ. *Ἰωάν. Σακκελίωτος καὶ Ἄλκ. Σακκελίωτος*, Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι, 1892, σ. 109. Δαμασκηνοῦ Στουδίτου στίχοι εἰς τὴν Κοίμησιν, *Σπυρ. μοναχοῦ Λαυριώτου* κλπ. Ἐνθ' ἄν. (κώδ. 1841, 5). Μεγαλυνάρια εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην ἰδὲ *αὐτόθι* (κώδ. 251, 17, 921, 2), καὶ προσόμοια εἰς τὴν Κοίμησιν φέροντα ἀρροστιχίδα «Γερμανοῦ». *Ἐνθ' ἄν.* (κώδ. 1950, 17). Ἴδὲ καὶ *Σπυρ. Λάμπρου* Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ ἁγ. Ὁρους Ἑλλ. κωδίκων, Β, Paris, 1900, ἐν. λέξ. «Κοιμήσεως».

Περὶ τῆς παραστάσεως τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἰδὲ *Α. Συγγοπούλου* Ἡ Κοίμησις τῆς Παναγίας στὴ Βυζαντινὴ τέχνη, περιοδ. «Ἠώς», Γ' ἀριθ. 2 [1947] σ. 7 ἔξ. Βλέπε καὶ σχετικὸν ἄρθρ. «Assomption [dans l' Art]» ἐν *F. Cabrol* ἐνθ' ἄν. 2983 ἔξ.

Περὶ τῆς νηστείας τοῦ δεκαπενταυγούστου ἰδὲ *Βασ. Κ. Στεφανίδου* ἐνθ' ἄν. σ. 295 καὶ *Φωκᾶ Ἀγγελάτου*, Ἡ ἑορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως, Ἀθήναι, 1942, σ. 26. ἔξ. Τῆς ἑορτολογικῆς ταύτης μελέτης ἐδημοσιεύθη τμήμα ἐν «Ἐκκλησια» Κ' 1942 σ. 86, 91—96.

Προσβύτερος ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΠ. ΡΑΜΦΟΣ π. Θ.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΩΝ

(Ἱστορικὸν σημεῖωμα)

Γ'

Αὕτη εἶναι ἡ ἀρχὴ τῶν ἱερῶν Προσκυνημάτων. Οἱ ἀναφερόμενοι οὗτοι Νασοὶ δὲν ἦσαν ἀπλᾶ ἐντευκτήρια τῆς θείας Λατρείας, ὡς ἐνοριακοὶ Νασοί, ἀλλ' ἀπετέλουν ἐν ταύτῳ κέντρα εὐλαβείας παγχριστιανικῆς. Ἀπειρα πλήθη συνέβρουν ἔκτοτε εἰς τοὺς ἁγίους Τόπους, διὰ τὰ προσφέρουν τὸν φόρον τῆς εὐλαβείας των. Οὗτω δὲ τὰ ἱερὰ Προσκυνητὰ ἀπετέλεσαν ὑψιστον μέλημα τῶν βασιλέων καὶ τοῦ Γένους.

Διὰ τοῦτο ἡ συντήρησις αὐτῶν, ὡς θρησκευτικῶν κέντρων ἀδιαλείπτου προσευχῆς, ἀνετέθη εἰς τὰ τάγματα τῶν Μοναχῶν. Ἦδη ἀπὸ τοῦ 326, παραλλήλως πρὸς τὴν πνευματικὴν κίνησιν τῆς θεολογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς γνώσεως, ἐμφανίζεται ἐν Παλαιστίνῃ ὀργανώμενος καὶ ὁ Μοναχικὸς βίος.

Ἰδρυτὴς τοῦ Μοναχικοῦ βίου ἐν Παλαιστίνῃ εἶναι ὁ ἅγιος Ἰλαρίων. Τὰ πρῶτα γράμματα ἐξέμαθεν οὗτος ἐν Γάζῃ «τῆ τῶν Ἑλλήνων πόλει», εἶτα μετέβη εἰς Ἀλεξάνδρειαν, πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ρητορικῆς. Παρακολουθῶν ἐξ ἐνδιαφέροντος

τάς συνάξεις τῶν χριστιανῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Κατηχητικῆς Σχολῆς διατελῶν ἠσπάζοι τὸν Χριστιανισμόν. Ὅτε δὲ κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Διοκλιτιανοῦ (302) συνήντησε τὸν ἅγιον Ἀντώνιον εἰς Ἀλεξάνδρειαν κρατύνοντα διὰ τῆς διδασκαλίας του τὴν πίστιν, τὸν ἠκολούθησεν εἰς τὴν ἔρημον ἐπὶ τετραετίαν.

Ἐπανελθὼν εἰς Παλαιστίνην ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἔρημον τῆς Γάζης. Ἐπὶ 22 ἔτη διάγων τὸν ἀσκητικὸν βίον εἰσῆρχετο ὡς ἱεραπόστολος εἰς τὰς πόλεις καὶ προσήλκυε πολλοὺς εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν. Ἐκ τῶν προσηλύτων τούτων συναπετελέσθη ὁ κοινοβιακὸς βίος ἐκ δισχιλίων περίπου μοναχῶν.

Παραλλήλως παρὰ τὸν Ἰορδάνην διεμορφοῦτο ὑπὸ τοῦ ἁγίου Χαρίτωνος ὁ πραγματικὸς μοναστηριακὸς βίος, βάσει κανόνων ἠθικῆς πειθαρχίας, θρησκευτικῆς ἀγωγῆς καὶ μορφώσεως. Οἱ μοναχοὶ οὗτοι ἤσκησαν λίαν ἐκτεταμένον ἱεραποστολικὸν καθῆκον μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν ἐθνικῶν. Ἔνεκα τῶν πνευματικῶν τούτων ἀναγκῶν ἰδρύθησαν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Χαρίτωνος ἕτεροι δύο Λαύραι.

Τοιοτοτρόπως ἐκ τῶν πνευματικῶν πυρήνων τούτων ὀλόκληρος ἡ Παλαιστίνη ἐπληρώθη ἀπὸ Μοναστήρια. Διὰ δὲ τῆς πνευματικῆς δράσεως μετέπειτα τῶν ἁγίων Σάβα καὶ Θεοδοσίου, ὁ μοναχικὸς βίος προσλαμβάνει τὴν ἱστορικὴν του αἴγλην. Τὰ Μοναστήρια ἀπέβησαν περιώνυμα κέντρα ἐπιστημονικῆς καὶ θεολογικῆς κινήσεως. Εἰς δὲ τὰς πολυτίμους Βιβλιοθήκας τῶν συνησσωρεύοντο ἀνεκτίμητα ἐπιστημονικὰ καὶ θρησκευτικὰ θησαυρίσματα.

Ὡς προσωπικότητες οἱ Μοναχοὶ τῆς Παλαιστίνης ἀνέδειξαν μεταξὺ αὐτῶν Πατριάρχας, Ἐπισκόπους καὶ διδασκάλους, τῶν ὁποίων ἡ χριστιανικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ δράσις, ἐπεκταθεῖσα καὶ ἔξω τῶν ὁρίων τῆς Παλαιστίνης, διεμόρφωσεν ἀξιολογώτατον ἱστορικὸν σταθμὸν, πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν θεολογικῶν γραμμάτων καὶ διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἀπὸ τοιοῦτον ἐμπνευσμένον καὶ δραστήριον κόσμον πίστεως καὶ γνώσεως ἐδημιουργήθη προφανῶς καὶ τὸ ἱστορικὸν Τάγμα τοῦ Ἁγίου Τάφου, ἡ περιλάλητος Ἀγιοταφικὴ Ἀδελφότης, Ἡγούμενος τῆς ὁποίας εἶναι ὁ ἐκαστοτε Πατριάρχης Ἱεροσολύμων.

Ἡ Ἀγιοταφικὴ Ἀδελφότης κατέλαβεν οὕτω τὴν φυσικὴν τῆς θέσιν εἰς τὰ ἱερὰ Προσκυνηματα, ἐντεταλμένη τὴν φύλαξιν αὐτῶν καὶ τὴν ἄσκησιν τῶν λατρικῶν καθηκόντων. Τὴν θέσιν τῆς δὲ αὐτῆν καὶ τὴν ἱερὰν ἀποστολὴν τῆς ἐγκαινίασεν ἡ Ἀγιοταφικὴ Ἀδελφότης τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἡμέραν, καθ' ἣν ἐλάμβανον χώραν τὰ ἱστορικὰ ἐγκαίνια τῶν ἱερῶν Προσκυνημάτων, ἦτοι τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 335.

(Συνεχίζεται)

I. A. Π.

ΛΟΓΟΣ

τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Δαμασκηνοῦ ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὸ τελεσθὲν τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν, 29ην, ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Μνημόσυνον, ὑπὲρ τῶν πεσόντων κατὰ τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἔθνους ἡμῶν 1940—1948.

Εἶναι νόμος ἀθραυστος καὶ ἀκατάλυτος τῆς ἐπιγείου ζωῆς τίποτε νὰ μὴ κερδίζεται, τίποτε νὰ μὴ κατακτᾶται χωρὶς μόχθους ἀρτήτους, καὶ χωρὶς ἀπεριορίστους θυσίας. Ἐὰν δὲ τοῦτο ἀποτελῇ τὴν τιμωρίαν τῆς ἀρχικῆς ἀμαρτίας ἀποτελεῖ, ὅμως καὶ συνάμα τὴν δεξαμενὴν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐξιλεώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Διότι εἰς τοὺς ἀγῶνας δοκιμάζεται ἡ ψυχὴ του, ἐκεῖ ἀνδρουταί ἢ καταρρέει, ἐκεῖ ὑψοῦται ἢ καταπίπτει, ἐκεῖ κερδίζει τὸν ἀμάραντον κότινον ἢ βυθίζεται εἰς τὴν λήθην καὶ χάνει τὴν δικαιοσύνην.

Ἰλιγγος καταλαμβάνει τὸν ἄνθρωπον ὁσάκις ἀναλογίζεται τὰς θυσίας καὶ τοὺς ἀγῶνας, διὰ νὰ κατακτήσῃ βῆμα πρὸς βῆμα, ὄχι μόνον τὰ ἀπαραίτητα ὕλικά ἀγαθὰ, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ, τὰ ὁποῖα ἐνθυμίζουσι τὴν θεῖαν πηγὴν του καὶ τὸν πλησιάζουσι πάλιν πρὸς αὐτήν.

Δημιουργοὶ τοιοῦτων πνευματικῶν ἀγαθῶν, ὅσον οὐδεὶς ἄλλος λαὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ, οἱ Ἕλληνες, ὑψώσαν ὑπεράνω ὄλων τῶν λαῶν τῆς γῆς τὸ μέτρον τοῦ μόχθου καὶ τῆς θυσίας. Ἀπὸ τριῶν χιλιάδων ἐτῶν δὲν ἐγγώρισαν παρὰ περιόδους ἐλαχίστας γαλήνης καὶ ἡρεμίας. Ἰστάμενοι εἰς τὰ σύνορα τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, κύμα πρὸς κύμα ἀπέκρουον τὰς βαρβαρικὰς ἐπιδρομὰς καὶ ἐδημιούργουν τὸν ἐλεύθερον χῶρον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖο ἐκαλλιεργήθησαν τὰ λαμπρότερα παραδείγματα τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἀρετῆς. Αὐτοὶ δημιουργοὶ φιλόσοφοι καὶ ποιηταὶ καὶ καλλιτέχναι καὶ ἐπιστήμονες καὶ αὐτοὶ στρατιῶται φύλακες τοῦ ἀνεκτιμήτου θησαυροῦ.

Παρήρχοντο οἱ αἰῶνες, ὁ ποταμὸς τοῦ αἵματος συνέχιζεν ἀστείρευτος τὸν ροῦν του, ἀλλὰ τὸ ἔργον δὲν ἐτελείωεν. Διότι τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἡ υπερήφανος μοῖρα εἶναι μὲ τὸν μόχθον τὸν σκληρότατον νὰ κατακτᾷ τὸν ἐπιούσιον τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος καὶ μὲ τὸ αἶμα νὰ τὸν ὑπερασπίζεται καὶ νὰ τὸν διασώζῃ. Καὶ ταῦτα ἐπὶ τριάκοντα σχεδὸν αἰῶνας μέχρι τῆς σήμερον.

Εἰς τὴν μακρὰν αὐτὴν σειρὰν τῶν ἀγῶνων, εἰς τὴν ὑψηλὴν αὐτὴν ἱεραρχίαν τῶν θυσιῶν, ἡ γενεὰ ἡ ἰδικὴ μας καταλαμβάνει θέσιν τιμητικὴν καὶ ὑπερέχουσαν. Εἴμεθα μάρτυρες ἕξ πολέμων, ἱερῶν, πολέμων ἀμύνης, πολέμων προασπίσεως τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς μας κληρονομίας. Πατέρες καὶ τέκνα ἔσπειραν μὲ τὰ ὄστα τῶν τῆν γῆν καὶ τὴν ἐπότισαν μὲ τὸ αἷμά των. Ἀπὸ ὀκταετίας δὲ ἤδη, μὲ ἐναλλασσομένους μὲν ἐχθρούς, ἀλλὰ πάντας φορεῖς τῆς αὐτῆς ἀγριότητος καὶ τῆς αὐτῆς βαρβαρότητος, μαχόμεθα χωρὶς ἀνάπαυλαν εἰς τὰ σύνορα καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα, εἰς τὴν ὑπαιθρον καὶ εἰς τὴν πόλιν, ἀγῶνα πρωτοφανῶς σκληρὸν καὶ ἀνηλεῆ καὶ ἀνοικτίρμονα. Εἰς ἡμᾶς ἔλαχεν ἡ θλιβερά αὐτὴ προνομία, ἡ τιμὴ νὰ ξυπνήσωμεν τὴν ἀδρανοῦσαν Εὐρώπην ἀπὸ τὸν λήθαργον καὶ νὰ δειξώμεν εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὸν κόσμον ὀλόκληρον μὲ τὰς πληγὰς μας καὶ μὲ τὰς καταστροφὰς μας τὸν ἐπερχόμενον κίνδυνον. Εἰς ἡμᾶς ἔλαχε πρὸ ὀκτῶ ἐτῶν ἡ τιμὴ νὰ νικήσωμεν τὴν πρῶτην νίκην τῆς τρομερᾶς συρράξεως εἰς τὰ βουνὰ τοῦ Γράμμου. Εἰς ἡμᾶς ἔλαχε καὶ τώρα ἡ τιμὴ νὰ νικήσωμεν εἰς τὰ ἴδια αὐτὰ βουνὰ τὴν τελευταίαν, τὴν ἀποφασιστικὴν μάχην τοῦ ἀγῶνος. Καὶ πληρώνομεν τὴν δόξαν αὐτῆν, τὴν ἐγγραφὴν ἡμῶν, χρυσοῖς γράμμασιν εἰς τὰς δέλτους τῆς ἱστορίας, μὲ τὸ αἷμα καὶ μὲ τὴν ὡραίαν ζωὴν τῶν ὡραίων καὶ ἀγαπητῶν Νεκρῶν, τοὺς ὁποίους, κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμήν, ἐν βαθυτάτῃ κατανύξει μνημονεύομεν.

Εἶναι τόσοσιν μέγα τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐπετέλεσαν, ὥστε δυνάμεθα μὲ ὑπερηφάνειαν τὰ ἰσχυρισθῶμεν, ὅτι τὸ ἔργον τῶν τοῦτο εἶναι ἔτι μεγαλύτερον καὶ ἀπὸ

τὴν ὑπερτάτην τῶν θουσιῶν. Ἐσώσαν τὴν τρισχιλιετὴ πατρικὴν κληρονομίαν, ἔσωσαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸν θησαυρόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον τρέφεται καὶ ἀνανεοῦται καὶ μεγαλουργεῖ ὁ Χριστιανικός κόσμος. Ἐφραξαν τὰς πύλας τῆς εἰσβολῆς καὶ ἐπεκύρωσαν τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ἐν τῇ ἀκαταλύτῳ συνεχείᾳ του, διαρκῶς ἀνακυκλοῦμενον καὶ ὡς ὁ μυθικός φοῖνιξ ἐκ τῆς καταστροφῆς πάντοτε ἀνιστάμενον, ἐκπληροῖ, πιστὸν καὶ ἀκάματον, τὴν ἐξ οὐρανοῦ ἀποστολὴν του, φύλαξ ἀγγελος ἐπὶ γῆς τῶν θεῶν ἀγαθῶν τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ πνεύματος. Ἡ πυρίνη του ρομφαία δὲν ἐσβέσθη ἀπὸ τὸν καιρὸν καὶ φαίνεται ὡσεὶ νὰ ἐτάχθη ὁ αἰώνιος συνοδὸς τῆς ἀνθρωπίνης Ἱστορίας καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

Καὶ οἱ μὲν Νεκροὶ ἐπεράτωσαν τὴν ἀνατεθεῖσαν εἰς αὐτοῦ ἐντολὴν καὶ ἀκέραιωσαν τὴν ὑπαρξίν των. Ἡμεῖς παραμένωμεν ἀκόμη ὀφειλέται, εἶναι ἄδηλον τί ἕκαστος ἐξ ἡμῶν καλεῖται νὰ προσφέρῃ. Ἴσως τῶν Νεκρῶν τούτων ἡ θουσία νὰ καταστήσῃ τὴν ἰδικὴν μας ἐλαφροτέραν. Ἴσως τὸ ποτήριον νὰ μὴ ἔχη πληρωθῆ ἀκόμη. Ἀλλὰ τοῦτο κανένα ἐξ ἡμῶν δὲν δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ. Μία εἶναι ἡ φωνή, εἰς τὴν ὁποῖαν δικαιοῦμεθα νὰ ὑπακούσωμεν: εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ καθήκοντος. Ἐνας εἶναι ὁ δρόμος, εἰς τὸν ὁποῖον δικαιοῦμεθα νὰ βαδίσωμεν: εἶναι ὁ δρόμος, τὸν ὁποῖον διήνοιξεν ἡ μεγάλη θουσία τῶν ἀθανάτων τούτων Νεκρῶν. Τὸ μέτρον τῶν θουσιῶν θὰ δώσῃ ἐν τέλει τὸ μέτρον τῆς νίκης. Ἀκλόνητοι εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν δυνάμεθα μετὰ πεποιθήσεως νὰ ἀτενίσωμεν πρὸς τὸ μέλλον. Ἐχομεν τὴν ἀλήθειαν μὲ τὸ μέρος μας. Ἐχομεν τὸ δίκαιον μὲ τὸ μέρος μας. Ἐχομεν τὴν θεῖαν εὐνοίαν μὲ τὸ μέρος μας. Αἱ περιπέτειαι ἐνδέχεται νὰ εἶναι πολλαί, ἀλλὰ ἡ ἔκβασις θὰ εἶναι μία: ὁ θρίαμβος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἡ ἐπικράτησις τῶν ἑλληνικῶν καὶ χριστιανικῶν ἰδεωδῶν, ἡ συντριβὴ τῆς θρησκείας τοῦ Μίσους ἀπὸ τὴν θρησκείαν τῆς Ἀγάπης, ἡ ἀληθὴς Εἰρήνη μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Ἄς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη τῶν σκαπανέων τοῦ μεγίστου τούτου οἰκοδομήματος. Ἀνῆκουν εἰς τὴν χορείαν τῶν εὐδαιμόνων, ὑπάρχουν ἐν ἀγαλλίασει καὶ ἐν δόξῃ, ἡμεῖς δὲ μόνον κλαίωμεν, διότι τοὺς ἔσπερθημεν προῶρας. Ἡ μόνη πικρία των θὰ εἶναι ἡ πικρία ἡ ἰδικὴ μας δι' αὐτούς. Τῶν τέκνων, τῆς ἀδελφῆς καὶ πρὸ παντὸς τῆς μητρὸς τὸ δάκρυ ταρασσεῖ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν οὐρανῶν. Ἄλλ' ἄς ὑπερνήκωμεν καὶ τὴν ἐσχάτην αὐτὴν ἀδυναμίαν. Ἑλληνες καὶ Ἑλληνίδες εἴμεθα. Αὐτὸς εἶναι ὁ ὀδυνηρὸς καὶ ἐνδοξὸς κληρὸς μας. Ἄς τὸν δεχθῶμεν ὅπως μᾶς τὸν ἔδωσεν ὁ Θεός. Ἄς συνεχίσωμεν ἄτρομοι τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐνεπιστεύθη καὶ ἄς φανῶμεν καὶ ἡμεῖς οἱ ἐπιζῶντες καὶ περιλειπόμενοι ἀντάξει τῶν μεταστάντων Ἠρώων μας.

Αἰωνία ἄς εἶναι ἡ μνήμη τῶν καθοδηγούντων, ἡμᾶς εἰς τὴν λεωφόρον τῆς δόξης.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ λύμη τῶν αἰρέσεων.

Εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς 26ης Αὐγ. ἐ. ἔ. ἀνεγράφη ἡ ἐξῆς ἀστυνομικὴ πληροφορία: «Συνελήφθησαν εἰς τὸ Περιστέρι οἱ... (6 ἄνδρες καὶ 2 γυναῖκες), διότι ἀνήκοντες εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν χιλιαστῶν ἐνήργουν προσηλυτισμὸν καὶ παρεκλίνον τὸς στρατευομένους νὰ μὴ ἐκπληρώσουν τὰς στρατολογικὰς τῶν ὑποχρεώσεις...»

Τὸ γεγονός τοῦτο ἔρχεται εἰς ἐπίρρωσιν τοῦ τελευταίου ἀπὸ 21 Ἰουλ. ἐ. ἔ. ἐγγράφου διαμαρτυρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης,

εἰς τὸ ὁποῖον λίαν εὐλόγως χαρακτηρίζεται ὡς «ἀντι-χριστιανικὴ καὶ ἐθνοκτόνος» ἡ προπαγάνδα τῶν πολωνύμων αἰρέσεων.

Καὶ νὰ σκεφθῆ κανεὶς ὅτι ὑφίσταται ὑπὲρ τῶν ὀλητήρων τούτων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους γνωμάτευσις τοῦ κ. Εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου ἡ ὁποία ἀναγνωρίζει ἐγκύρους τὰς ληξιαρχικὰς πράξεις βαπτίσεων, γάμων καὶ θανάτων αὐτῶν, καὶ ἐπιτρῆπει τὴν καταχώρησιν των ἐν τοῖς ληξιαρχικοῖς βιβλίοις τοῦ Κράτους!

Προφανέστατα, ἡ τοιαύτη ἐνέργεια τῆς Πολιτείας, χρονολογούμενη ἀπὸ τῆς 7ης Ἰαν. 1947, κατέστησε τοὺτους ἔτι θρασυτέρους, ὡς ἀναφέρει τὸ ἐν λόγῳ ἐγγράφον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διότι δὲν ἠρέσκοντο μόνον νὰ ἐνοσπεύουν διὰ τῶν ψευδοδιδασκαλιῶν των τὸ μῖσος κατὰ τῶν κυβερνούντων τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος, ὑποσκάπτοντες οὕτω τὴν χριστιανικὴν καὶ ἐθνικὴν συνείδησιν τοῦ χριστιανικοῦ ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκδηλώσεις ἀπειθαρχίας. τινὲς ἐξ αὐτῶν προέβησαν ἐν τῷ Στρατεύματι, εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Πατρις ἀγωνίζεται τὸν ὑπὲρ πάντων ἀγῶνα.

Δυστυχησμένα πλάσματα.

Ὑπὸ τὸν τίτλον αὐτὸν γράφει ἡ «Ἔστια»: «Εἶναι ἀφάνταστον τὸ θέαμα τῶν περιφερομένων μικρῶν παιδιῶν, κοριτσιῶν καὶ ἀγοριῶν, εἰς τὰ νυκτερινὰ κέντρα ἐπὶ ποικίλα προσχήματα. Πωλοῦν δῆθεν λουλούδια, τσιγάρα, καραμέλλες ἀλλὰ δὲν κάμνουν τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ἀλητεύουν καὶ νὰ διαφθείρουν ψυχὰς καὶ σώματα. Εἶναι, ἀπλῶς, θλιβερὰ ἀντικείμενα ἐκμεταλλεύσεως ἀπὸ ἀσυνειδήτους γονεῖς... ἡ ἐνοικιαστάς.

Γνωρίζωμεν βέβαια, καλὰ, ὅτι εἰς μίαν τοιαύτην συσσώρευσιν πληθυσμοῦ καὶ δυστυχίας, εἶναι μοιραῖα τὰ φαινόμενα ταῦτα καὶ, συνεπῶς, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ καταδικάσωμεν, τὴν ἀστυνομίαν. Θὰ ἠμποροῦσεν, ὅμως, νὰ γίνῃ ἀυστηροτέρα ἡ δίωξις τῶν ἐκμεταλλευτῶν τῶν δυστυχησμένων πλασμάτων καὶ ὁ ἐγκλεισμός τούτων εἰς τὰ ἄστυα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα νὰ βγοῦν χρησιμοὶ ἀνθρώποι εἰς ἑαυτοὺς καὶ τοὺς γύρω των.»

Ψυχολογία τοῦ ἐγκλήματος.

Εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἐθνοσυνέλευσιν κατετέθη σχέδιον νόμου, δι' οὗ πᾶσα εἰδησις, σχετικὴ πρὸς διαπραττόμενον ἐγκλημα, δέον νὰ δημοσιεύεται εἰς τὰς ἐφημερίδας μόνον χρονολογικῶς, ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον «Διάφορα νέα», χωρὶς τίτλους κτυπητοῦς καὶ χωρὶς φωτογραφίας. Πρόκειται ἀναμφιβόλως περὶ προστασίας νόμου ἀξιολόγου κοινωνικῆς καὶ ψυχολογικῆς σημασίας.

Ἡ ἐφημερίς, ὡς κοινωνικὸν ὄργανον τῆς Δημοσιογραφίας, πληροφοροεῖ, ἐνημερώνει, χειραγωγεῖ, μορφώνει, παιδαγωγεῖ. Ἐπηρεάζει τὸ φρόνημα καὶ κατευθύνει τὸ συναίσθημα. Εἶναι τὸ κάτοπιτρον τῶν πραγματικότητων τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Ἀπειθύνεται πρὸς τὸ Κοινόν. Πρὸς ἀναγνώστῃς πεπειραμένους τῆς ζωῆς ἢ ἀπειρους. Μὲ πεποιθήσεις καὶ ἀρχὰς ἢ χωρὶς τοιαύτας.

Ἡ ἐφημερίς ἀσκεῖ τοιοῦτοτρόπως διάφορον ἐπίδρασιν μεταξὺ τῶν ἀναγνώστων της, ἐν οἷς τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ διψῶσα νεότης. Τὸ δὲ ἐγκλημα, μὲ τὴν δραματικὴν πλοκὴν του, μὲ τὸν μαινόμενον ἥρωα καὶ τὸ συμπαθὲς θῦμα ἢ καὶ ἀντιστρόφως, συν-

αοράζει τὴν ἀνερωμάσιον ψυχὴν. Τάσεις, ὄρμαι, διαθέσεις καλλιεγοῦνται οὕτω ὑποσυνειδήτως, καὶ ἀποτελοῦν ἀναμφιβόλως ἐπικίνδυνον περιεχόμενον τῆς ψυχῆς.

Ὁ κινηματογράφος, ἐξ ἄλλου, χρησιμοποιῶν τὰς τόσον ἐντατικὰς εἰκόνας, ἐπιβαρύνεται ἀναντιρροίως μὲ μεγαλειτέρας εὐθύνας, ἀπὸ ἐκείνας τὰς ὁποίας ὑπέχουν αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ «ἀστυνομικά» λεγόμενα ἀναγνώσματα, μὲ τὴν ἀτελεύτητον περιπετειώδη πλοκὴν των.

Τὸ ἐγκλημα ἀποτελεῖ πάντοτε μυσσάρῶν ἐνέργειαν ἀρρωστικῆς ψυχῆς. Καὶ δὲν πρέπει νὰ διδάσκειται μὲ τόσην ἀξιόμιστον ἐλευθερίαν ἐν ἡμέραις, καθ' ἧς τόσαι καταβάλλονται πνευματικαὶ καὶ κοινωνικαὶ προσπάθειαι, πρὸς ἐξυγιάνσιν τῶν φρονημάτων καὶ τῶν αἰσθημάτων τοῦ δεινοπαθοῦντος συγχρόνου ἀνθρώπου.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Πρὸς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας ἡ κάτωθι ἐπιστολή:

Παλάτιον Λάμπεθ, 6 Ἰουλίου 1948

Τῇ Α. Μακαριότητι

Τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Εἰς Ἀθήνας

Περιπόθητε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Γράφω μετ' ἰδιαζούσης εὐχαριστήσεως, ἵνα γνωρίσω τὴν λήμνιν τῶν δύο ὑμετέρων γραμμάτων καὶ τῶν προσωπικῶν ὑμῶν χειρισμῶν, τοὺς ὁποίους ἀπεστέλατε ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐπισκέψεως τῆς Αὐτοῦ Χάρους τοῦ Μητροπολίτου Ἐδέσεως καὶ Πέλλης καὶ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀλιβιζάτου.

Ἡ ἐπισκεψίς τῶν δύο τούτων διακεκομμένων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος παρέσχεν ἔμοι καὶ τοῖς συναδέλφοις μου Ἐπισκόποις τὴν μεγίστην ἱκανοποίησιν. Ὁ Μητροπολίτης Παντελεήμων κατέκτησε τὰς καρδίας πάντων διὰ τῆς θελκτικότητός του, τῆς σεμνότητός του καὶ τοῦ ἀληθοῦς χριστιανικοῦ χαρακτήρος του καὶ δὲν δύναμαι νὰ φαντασθῶ ὅτι ἕτερον πρόσωπον νὰ ἦδύνατο περισσότερον ἀξίως καὶ περισσότερον εὐτυχῶς νὰ εἶχεν ἀντιπροσωπεύσει τὴν Ὑμέτεραν Μακαριότητα ἐν τῇ ἀξιολόγῳ τούτῃ περιπτώσει. Πέμπω τὰς εὐχαριστίας τῆς ἐκτιμήσεώς μου πρὸς τὴν Ὑμέτεραν Μακαριότητα, διότι ὤρισεν εἰς ἐκπροσώπευσιν Αὐτῆς ἕνα τοιοῦτον περιπόθητον ἀδελφόν, ὡς ὁ Μητροπολίτης Παντελεήμων.

Ὁ καθηγητὴς Ἀλιβιζάτος εἶναι ὡσαύτως πάντοτε εἰς λίαν εὐπρόσδεκτος ἐπισκέπτης εἰς τὰς ἀκτὰς ἡμῶν. Τὸ γεγονός ὅτι ἔχει ἀπονεμηθῆναι αὐτῷ ὁ σταυρὸς τοῦ Λάμπεθ μαρτυρεῖ περὶ τῶν πολλῶν ἐτῶν, τὰ ὁποῖα ἔχει διαθέσει χάριν τοῦ σκοποῦ τῆς μεγαλυτέρας κατανοήσεως μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς διακριτικῆς ἐξαγωγῆς αὐτοῦ ἐν τῷ πεδίῳ τούτῳ. Ἡδυνήθη (ὁ κ. Ἀλιβιζάτος) νὰ συναντήσῃ πολλοὺς ἐκ τῶν παλαιῶν του φίλων ἐπ' ἀμοιβαίᾳ ὠφελείᾳ πάντων ἡμῶν. Ἐνεκα τῶν περὶ τὸ Συνέδριον ἐργασιῶν, ὑφ' ὧν εἴμεθα προκατειλημμένοι δὲν ἠδυνήθημιν νὰ διαθέσω διὰ τοὺς ἔξονους μου ὅσον ἐπεθύμουν χρόνον, ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι θὰ εὖρον οὕτω τὴν ἐπισημνὴν αὐτῶν εὐχάριστον καὶ ἐπωφελῆ.

Ἦτο μεγάλη χαρὰ εἰς ὅλους ἡμᾶς νὰ ἔχομεν αὐτοὺς μετ' ἡμῶν κατὰ τὰς διαφόρους ἐναρκητικούς τοῦ Συνεδρίου τελετὰς καὶ ἡ ἐνόησις τῆς ἐν Χριστῷ προσεσχῆς, ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν, προσιοιζέται καλῶς τὴν προαιτέρω ἀνάπτυξιν τῶν σχέσεων ἡμῶν, τὰς ὁποίας πάντες ἐλπίζομεν καὶ ὑπὲρ τῶν ὁποίων προσευχόμεθα. Τὸ μήνυμα ὅπερ ἀπηύθυνε πρὸς τὸ Συνέδριον ὁ Μητροπολίτης Παντελεήμων ἐξετιμῆθη βαθῶς παρὰ πάντων τῶν παρισταμένων.

Ἀναμένω νὰ συναντήσω ἀμοιτέρως, τὸν Μητροπολίτην καὶ τὸν καθηγητὴν Ἀλιβιζάτον εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ Παγσομου

Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς Ἀμισιλόδαμον, τὸν Αὐγουστον, ὁμοῦ μετ' ἄλλων ἐκπροσώπων τῆς ὑμετέρας περιποθήτου Ἐκκλησίας. Ἐλπίζω ὅτι ἡ Ἀγγλικανικὴ καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἀντιπροσωπία ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ θέλουσι συζητήσει καὶ συνεργασθῆναι ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἰδεώδους τοῦ Χριστοῦ.

Δέξασθε, παρακαλῶ, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, τὰς θεομῆς καλὰς εὐχὰς μου καὶ τὰς τοιαύτας τῶν 328 συνηθροισμένων ἐπιταῦθα Ἐπισκόπων ὑμῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὑμῶν.

Ἐρχόμενος ὅπως ὁ Θεὸς καταπέμψῃ τὰς εὐλογίας αὐτοῦ ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐξαγάγῃ ὑμᾶς ἀσφαλῶς καὶ εὐτυχῶς ἐκ τῶν παρῶν ὁμιλιῶν ὑμῶν καὶ χαρίζῃ ὑμῖν προσωπικῶς πολλὰ ἔτη,

διατελῶ

Ὑμέτερος καὶ ἀγαπῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφός

JEOFFREY

Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβουρίας

Ποιμῆτος πάσης Ἀγγλίας καὶ Μητροπολίτης

— Τὴν 23ην Αὐγούστου, Ἀπόδοσιν τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος μετέβη εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Φανερωμένης—Σαλαμίνος, ἔνθα εἶχον συρρεύσει χιλιάδες προσκυνητῶν, καὶ ἐτέλεσε τὴν θείαν Λειτουργίαν συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβασμ. Μητροπολιτῶν Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰακώβου, Λαρίσης κ. Δωροθέου, Τρίκης καὶ Σταγῶν κ. Χερουβεῖμ καὶ Γρεβενῶν κ. Θεοκλήτου.

— Τῇ 25ῃ Αὐγούστου ἡ Α. Μακαριότης προήδρευσε ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ συνεδρίασεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς Τεχνῶν καὶ Ἐπαγγελμάτων.

— Τῇ Κυριακῇ, 29 Αὐγούστου, καὶ ὥρα 10.30' ἡ Α. Μακαριότης πρόεστη τοῦ τελεσθέντος ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ Μνημοσύνου ὑπὲρ τῶν πεσόντων ὑπὲρ Πατρίδος ἀπὸ τοῦ 1940—1948.

— Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν 15θήμερον ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ διαφόρους Ἐπιτρόπους, Κληρικούς καὶ λαϊκοὺς.

— Συγκινητικὴ ὑπῆρξεν ἡ διεξαχθεῖσα πρὸ ἡμερῶν εἰς τὸ 403 Στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον Ψυχικῶν (Ἀρσάκειον) τελετὴ καθ' ἣν συνεργεῖον ἐξ ὑπαλλήλων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐπεσκέφθη τοὺς τραυματίας τῶν τελευταίων μαχῶν, νοσηλευμένους εἰς τὸ ὄνομα Νοσοκομεῖον καὶ διένειμεν ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου διάφορα δῶρα εἰς ὑπερνεακοσίους τραυματίας.

Οἱ τραυματῖαι ἐπεφύλαξαν θερμὴν ὑποδοχὴν εἰς τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου καὶ παρεκάλεσαν αὐτούς, ὅπως διαβιβάζωσιν Αὐτῶν τὰς εὐχαριστίας των, διὰ τὸ πατρικόν Του ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ κόσμου τῶν τραυματιῶν, διὰ τὸ ζῶηρον ἐνδιαφέρον τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐκδηλουμένου διὰ τακτικῶν ἐπισκέψεων κληρικῶν Του, δι' ὁμιλιῶν καὶ διαφόρων τελετῶν εἰς τὰ στρατιωτικὰ Νοσοκομεῖα τῆς πόλεως.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚῆ ΚΙΝΗΣΙΣ

(Ἀναφέρονται μόνον τὰ πρὸς τὴν Διεύθυνσιν ἀποστέλλόμενα)

Δ'

Εἰς τοὺς παρακολουθοῦντας τὴν παρ' ἡμῖν πνευματικὴν κίνησιν καὶ ἰδίως εἰς τοὺς ἑραστάς τῆς λογοτεχνικῆς ἀτμοσφαιρας καὶ τῆς ἀγιογραφικῆς τέχνης εἶνε πασίγνωστος ἡ ἰδιότυπος πνευματικὴ φυσιογνωμία τοῦ Φώτη Κόντογλου· οἱ βουλόμενοι ὁμως νὰ ἔχουν ἀπρητισμένην τὴν προσωπικότητά του θὰ πρέπη νὰ ἐντυφῆσιν εἰς τὴν περὶ αὐτοῦ ἀριστοτεχνικὴν κριτικὴν μελέτην τοῦ γνωστοῦ αἰσθητικοῦ καὶ ζωγράφου Ἀγγέλου Προκοπίου: Κόντογλου Δοκίμο κριτικῆς, Ἄνὰ τυπο ἀπὸ τὴν Ἀγγλο-ἐλληνικὴ Ἐπιθεώρησιν (Ἀθήνα 1947, 4ον σ. 12, μετ' εἰκόνων), διὰ νὰ ἀποκτήσιν ἐξ ὄλων τῶν πλευρῶν φωτισμένην τὴν προσωπιογραφίαν τοῦ ἐν μέσῳ εἰκοστῷ αἰῶνι ἀπροδοκίτου βυζαντινομανοῦς, μὲ λαϊκὴν περιβολὴν δραπέτου ἀπὸ παλαιὰ βυζαντινὰ σκηνώματα ταπεινῶν ἀναχωρητῶν. Ἡ κρι-

τική-λογοτεχνική γραφίς του Προκοπίου, μεταβαλλομένη ένταυτῶ εἰς χρωστήρα, τὸν ἀνατέμνει μὲ ζωηρὰ χρώματα ὡς τύπον μέχρι τῶν ἐσχάτων του λεπτομερειῶν, ἐνῶ δὲ εἰς κάθε κίνησιν τῆς ἀποτυπώνει τὴν ἐξαιρετικὴν φυσιογνωμίαν του, προσπαθεῖ καὶ νὰ τὸν ψυχογραφῆ εἰς τὸ ἀκέραιον, μὲ ἐταστικὸν βλέμμα εἰς τὸν ἐσωτερικώτερον Κόντογλου. Ὁ σ. βλέπει εἰς τὸν Κ. «μιά λαμπάδα ποὺ ἀνάβει καὶ λυώνει μπροστὰ στὸ Βυζάντιο· ὁ λόγος του, ὁ ψαλμὸς του, ἡ γραφὴ του, ἡ ζωγραφικὴ του ἔχουν γίνει μὲ τὴ ζωὴ του, τὴν πράξιν του, ρυθμὸς ἕνας· ὁ ἀνθρώπος ἔχει ἀφομοιωθῆ ἀπὸ τὸ στυλ τῆς τέχνης του». Τὸ «στυλ» δὲ τοῦτο εἶνε θρησκευτικόν, ἐκφραστικὸν τοῦ μυστικισμοῦ τῆς χριστιανικῆς ὀρθοδοξίας, τὸν ὁποῖον ὁ Κ. ζῆ πλήρως κατανύξας μὲ τὸ ὀλοκληρωτικὸν τοῦ Βυζαντίου θέλημα. Τὴν θρησκευτικότητα αὐτὴν τοῦ Κ. ὁ σ. χαρακτηρίζει εἰκονολατρικὴν καὶ ζωγραφικὴν, ὅπως διαδηλοῦται εἰς τὴν βυζαντινὴν του μορφολογίαν, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Κ. ἐρμηνεύει πιστῶς τὰ ἰδανικὰ τῆς συλλογικῆς θρησκευτικότητος, «ὅπως αὐτὰ σωματώθηκαν στοὺς εἰκονογραφικοὺς καὶ ρηματικούς τύπους τῆς ἑλληγνικῆς ὀρθοδοξίας». Μὲ τὴν γραφικὴν καὶ ἐρασιμὴν ζωγραφικὴν του ὁ Κ. δημιουργεῖ τύπους «μὲ τὸ ἀριστοκρατικὸ μεγαλεῖο τῆς αὐτοκρατορικῆς τῶν καταγωγῆς», τὰ δὲ τοιχογραφικὰ του σύνολα «μοιάζουν μὲ τρόπαια στημένα στὶς ὑψηλότερες κορφὰς τῆς δημιουργίας του». Ἡ ὅλη καλλιτεχνικὴ τοῦ Κ. δημιουργία τὸν ἐμφανίζει εἰς διαρκῆ ἐπαφὴν μετὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς παραδόσεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ζωγραφίζει μὲ λαϊκὴν ἀπλότητα καὶ «σὺν ταπεινὸς ἱερομόναχος», ἐμπλεως πρωτοχριστιανικοῦ πάθους, ὀρθόδοξος ἀνατολίτης Σαβοναρόλα, ἐν μέσασιν τῶν μέσων τοῦ κ' αἰῶνος Ἀθήναις.

*

Τοιοῦτον, πράγματι, παρουσιάζει τὸν Κ. ἡ καθαρῶς λογοτεχνικὴ του δημιουργία, τῆς ὁποίας δείγμα κείται πρὸ ἡμῶν ὁ *Βίος καὶ πολιτεία τοῦ Βλασίου Πασκάλ τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ, καθὼς καὶ ἡτὰ καὶ διαλογισμοὶ του γνωστοῖνοι σὰ ἑλληνικὰ ἀπὸ τὸν Φ. Κόντογλου* (Ἐκδότης Δ. Κολλάρος καὶ Σια, Ἀθήναι 1947, 53, 4ον). Ἡ κατὰ πρότιμῃσιν ἐντρυφήσις τοῦ Κ. εἰς τοὺς λογισμοὺς τοῦ Πασκάλ εἶνε ἐνδεικτικὴ τῶν ψυχικῶν του ροπῶν, ὅπως τὸ μαρτυρεῖ, ἄλλως τε, καὶ ἡ εἰς τὸ τέλος (σ. 46 ἐξ.) ἐν παραρτήματι παράθεσις πατερικῶν τινων λογίων, τῶν ὁποίων ἡ μελέτη συντελεῖ εἰς τὴν τελειότεραν κατανόησιν τῶν «Σκέψεων» («Pensées») τοῦ διασήμου γάλλου «κατὰ Χριστὸν σαλοῦ». Ἰδιαιτέρως ὁ Κ. ἀσμενίζει εἰς τοὺς ὑποβιβάζοντας τὴν ἀξίαν τοῦ λογικοῦ καὶ ἐξαιρόντας τὴν καρδίαν διαλογισμοῦ τῶν Πατέρων καὶ τοὺς ἀντιστοιχοῦς τοῦ γάλλου ἀπολογητοῦ. Διὰ τὸν Κ., «ἀγαθὸς μοι ὁ νόμος τοῦ στόματός σου ὑπὲρ χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου», ἀπολαμβάνει δὲ κυριολεκτικῶς τὴν εἰς τοὺς φίλους του προσφορὰν τῶν ἔργων του ἐν τῇ ἐννοίᾳ ὅτι τὰ δωρεῖται «εἰς ὁσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς».

*

Μεθ' ὧν ἰδιαιτέρας χαρὰς σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὴν ἀπὸ πολλοῦ ἀναμενομένην ἔκδοσιν σπουδαιοτάτης συγγραφῆς τοῦ τακτικοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν *Φαίδωνος Κουκουλέ Βυζαντινῶν βίος καὶ πολιτισμὸς*, τῆς ὁποίας ἐνεφανίσθη ὁ Α' τόμος διηρημένους εἰς τρία τεύχη. Τοῦτων ἔχομεν ἤδη ἀνὰ χεῖρας τὰ δύο πρῶτα, ὧν τὸ μὲν I πραγματεύεται περὶ τῶν παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς *σχολείων*, τῆς *παιδων ἀνατροφῆς* καὶ τῶν *παιγνίων* (Athènes 1948, σ. 231, μετὰ τριῶν ἐν τῷ τέλει ἐκτὸς κειμένου Πινάκων), τὸ δὲ II περιέχει τὰ *μνημῆα τοῦ λόγου*, τὰ *σχήματα* καὶ τὰς *προλήψεις* (Athènes 1948, σ. 299, μετὰ δύο ἐν τέλει καὶ ἐκτὸς κειμένου Πινάκων)· ἐντὸς ὀλίγου θὰ δημοσιευθῇ καὶ τὸ III τεῦχος. Τὸ ἔργον ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου ἐν τῇ σειρᾷ τῆς Collection de l' Institut Français d' Athènes. Ἡ συγγραφή αὕτη τοῦ Κ. καταλαμβάνει τιμητικωτάτην θέσιν ἐν τῇ καθ' ὅλου βυ-

ζαντινολογικῇ γραμματείᾳ, διότι πραγματεύεται κλάδον τῆς βυζαντινολογίας ἐντελῶς παρθένον. Πρόκειται περὶ τοῦ ψυχικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου τῶν βυζαντινῶν, ὅστις, παρ' ὅλον τὸν περὶ τὸ Βυζάντιον καὶ τὰ βυζαντινὰ θέματα εὐλογον ἐπιστημονικὸν ὄργανισμὸν, δὲν ἔτυχεν ἀκόμη τῆς δεούσης προσοχῆς, «ὡς ἂν μὴ συντελεῖ οὗτος σημαντικῶς—λέγει ἐν Προλόγῳ ὁ σ.—εἰς ἀκριβεστέραν γνῶσιν τῆς ψυχολογίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ βυζαντινοῦ λαοῦ καὶ μὴ διηκόλυε τὴν ἀσφαλῆ κρίσιν περὶ διαφόρων ἐπιστημονικῶν καὶ ἔθνολογικῶν προβλημάτων». Τὰ ἀφορώντα εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τῶν βυζαντινῶν μᾶς εἶνε σχεδὸν ἀγνωστα, ἡ γνῶσις τῶν ὅμως καὶ εἰς ἀσφαλεστέραν κατανόησιν τῶν ἐθίμων τῶν ἀρχαίων προγόνων μας συντελεῖ, καὶ τὴν ἐρμηνεῖαν πολλῶν νεοελληνικῶν διευκολύνει, βεβαιοῦντα οὕτω τὴν ἀδιάσπαστον τοῦ ἑλληνικοῦ βίου συνέχειαν καὶ ἐνότητα. Ἐνέχει, λοιπὸν, μεγάλην ἐθνικὴν σημασίαν τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Κ. Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ πολυμορφία τοῦ ὕλικου καὶ ἡ μέθοδος τῆς συστηματικοποιήσεως ἀπήτησε πολλὸν τὸν μόχθον, ἐνδελεχῆ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἀσφην τὴν διάθεσιν, διότι ἔδει νὰ μελετηθῇ ἀπειρία πηγῶν καὶ βοηθημάτων εἰς τε αὐτοτελεῖς ἐκδόσεις καὶ εἰς παντοῖα περιοδικὰ, νὰ ἐκταθῇ δ' ἡ ἔρευνα τοῦ βυζαντινοῦ ἰδιωτικοῦ βίου ἐπὶ χρονικὸν διάστημα δέκα καὶ πέντε περίπου αἰῶνων, ἐπὶ πλέον δὲ νὰ μελετηθῇ ὁ βίος καὶ τῶν κατοίκων τῶν εἰς τὰ ἄκρα τοῦ βυζαντινοῦ κράτους κειμένων χωρῶν (Πόντου καὶ Καππαδοκίας), νὰ μὴ λησμονηθοῦν δὲ καὶ ἡ Κύπρος καὶ ἡ κάτω Ἰταλία, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι καὶ σήμερον ἀκόμη ἐξακολουθοῦν νὰ ἔχουν οἶα καὶ οἱ βυζαντινοὶ τῶν πρόγονοι ἔθιμα. Μέγα, λοιπὸν, κενὸν κελίεται νὰ πληρῶσθαι τὸ ὄντως πρωτότυπον τοῦτο τοῦ Κ. πόνημα· ἂν δὲ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ χιλιετής βυζαντινὴ περίοδος τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας εἶνε τόσο ἀρρήκτως συνδεδεμένη πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ἱστορίαν, ὥστε καὶ ὁ πολιτικὸς ἀκόμη τῶν βυζαντινῶν βίος νὰ ἀποτελῇ αὐτόχρονον ἐθνικὴν ἱερὰν ἱστορίαν, τὸ ἔργον δέον νὰ καταστῇ ἀπόκτημα ἀπαραίτητον τῶν θεολόγων καὶ τῶν κληρικῶν, καὶ δὴ τῶν ἱεροκηρύκων, δυναμένων νὰ ἀντλοῦν ἐξ αὐτοῦ πλεῖστα πρὸς φρονηματισμὸν τοῦ ποιμνίου διδάγματα.

*

Εἶδε κατ' αὐτὰς τὸ φῶς τὸ μεγάλης σπουδαιότητος *Χρονικὸ τῆς σκλαβωμένης Ἀθήνας σὰ χρόνια τῆς τριακίας τοῦ Χατζαλῆ γραμμένον σὰ 1841 ἀπὸ τὸν ἀγωνιστὴ Παναγίῆ Σκουζέ, παλιὸ καὶ νέο χειρόγραφο ἐπιμνημένο καὶ ἀποκαταστημένο ἀπὸ τὸν Γ. Βαλέτα* (Ἀθήνα, Ἐκδόση Α. Κολοῦ, 1948, σ. 167). Ἡ σπουδαιότης τοῦ δ' εἶνε πολὺπλευρος. Πρῶτον, ὁ ἀπαίδευτος Σκουζὲς ἀποκαλύπτει τοιαύτης ὀλκῆς ἱστοριογράφος καὶ λογοτέχνης, ὥστε ὁ τὸ πρῶτον παρουσιάσας αὐτὸν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τοῦ 1859 Τερστῆτης τὸν ἐξαίρητος «νέον Θεουκυδίδην καὶ Ξενοφῶντα». Δεύτερον, ὁ Σκουζὲς, γράψας τὸ Χρονικὸν εἰς τὰ γρηρατεῖα του διὰ νὰ ἱστορήσῃ τὴν ἐν Ἀθήναις εἰκοσιπενταετητὴ ἀφάνταστον τυρρανίαν τοῦ ἐκ τῶν αἰμοβορατέρων τούρκων Χατζῆ-Ἀλῆ Χασεκῆ (1772-1796), ἔδωκε μίαν ζωηροτάτην εἰκόνα τῆς τότε «σκλαβωμένης Ἀθήνας», διὰ νὰ δείξῃ ἀπὸ ποῖαν κόλασιν ἐσώθη, ἔστω καὶ ἀγνώριστος, ἡ καταταλαιπωρηθεῖσα πόλις καὶ πόσους καὶ ὁποίους ἀγῶνας αὕτη κατέβαλε πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς ἀπὸ τοὺς δυνάστες τοῦ τυραννοῦ. Τρίτον, τὰ ἐνθυμήματα ταῦτα τοῦ ἀπροσδοκῆτου αὐτοδιδάκτου λαϊκοῦ πεζογράφου καὶ αὐτοχθονογράφου ἔσχον μεγάλην πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀξίαν διὰ τὸν γενικὸν χαρακτηρισμὸν τῆς τότε ἐποχῆς, ἰδιαίτατα δὲ διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν. Καί, τέταρτον, εἰς τὸ Χρονικὸν αὐτὸ τοῦ Σκουζέ σώζονται πολὺτιμα ἱστορικὰ στοιχεῖα διὰ τὴν θρησκευτικὴν ἱστορίαν τῶν ἀθηναίων· τῆν ἐνοριακὴν τῶν Ἀθηνῶν συγκρότησιν, τὴν φιλανθρωπικὴν δράσιν τῶν ἐνοριτῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις Γαλλικοῦ μετὰ τὸν νατσικὸν τοῦ ἀγ. Ἀνδρέου, ἐν πάνδημον ἀνάθεμα τοῦ 1785 κατὰ τῶν τότε ἀλιτηρίων «κοτζαμπάσιδων» ἔξω τοῦ ναοῦ τῶν ἀγ. Ἀποστόλων, καὶ ἄλλα

της θρησκευτικής των αθηναίων ζωής έκτάκτως ένδιαφέροντα. Τό έν τή βραχύτητί του πολυσημαντον τουτο Χρονικόν πρώτην ταύτην φοράν έμφανίζεται από πάσης έπόψεως άρτιον χάρις εις την πολύμοχθον μελέτην και την κριτικήν δεξύνοιαν του Γ. Βαλέτα, τά Προλεγόμενα του όποίου μάς παρέχουν πλήρη εικόνα του λεπτολόγου ύπομηματισμού του, τόσον γνωρίμου και από τάς άλλας κριτικάς του έκδόσεις. γ. π.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μ. Β. Κυριακάκη 'Ανέστη πράγματι; Διάλεξις άποδεικτική της άναστάσεως του Κυρίου. 'Αθήναι 1948 (σ. 32).
Θεόδωρου Ν. Καστανά, καθηγητού, Του άγ. Γρηγ. του Θεολόγου 'Απολογητικός (περί 'Ιερωσύνης). Εισαγωγή-μετάφρασις-σημειώσεις. 'Εκδοσις «'Ενορίας» 1948 (σ. 125).
Γεωργίου 'Αναστ. Καστάνη, «Τά δυό μου έγώ» σελίδες 17. 'Εκδοσις Π.Ε.Κ.Α. 'Αθήναι 1948.
Κωνσταντίνου Μ. Κατσαρά Νευρολόγου-Ψυχιάτρου. Για ένα καλύτερο κόσμο. Σελίδες 160. 'Αθήναι 1948.
Γεωργίου Κ. Περατικού Γνώθι σαυτόν. 'Εκδοσις «'Αγιορειτικής Βιβλιοθήκης». 'Εν Βόλφ 1948 (σ. 24).
Αγγέλου Γ. Προκοπίου, Πριμιτιβισμός. Αισθητικός διάλογος. 'Εκδόσεις «'Ο Αιώνάς μας». 'Αθήναι (σ. 24, 40ν).
Του αυτού Κόντογλου Δοκίμιο Κριτικής. 'Αθήναι (σ. 14, 40ν).
Δημ. Π. Μαντζουράνη Πιττακός ό Μυτιληναίος (άπό την ιστορίαν της Λέσβου). Μυτιλήνη 1948 (σ. 99).
Γερασίου Κονιδάρη τακτ. Καθηγητού της 'Εκκλησι. 'Ιστορίας έν τή Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 'Η 'Ελληνική 'Εκκλησία ός πολιτιστική δύναμις έν τή ιστορία της χερσονήσου του Αίμου. 'Αθήναι 1948 (σ. κδ'+210).

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ζητείται έφημέριος άγαμος Θεολόγος δια την θέσιν του 'Εφημερίου Ντιρε-Ντάουα (Αιθιοπίας). Σύνολον άποδοχών λίρ. στερλίνας 110 μηνιαίως, κατοικία, φαρμακός, ύπηρεσία, δώρεάν.

Πληροφορία παρά τή κ. Εύθυμιά Γιανναροπούλω.
 Γενικώ 'Επιθεωρητή Τ.Τ.Τ.
 ('Εκ της 'Αρχιεπισκοπής)

= Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α =

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ι. Μητρόπολις Καλαβρύτων και Αιγιαλείας

Στερουμένης της ένορίας 'Ακράτας και Σελίσσης τακτικού έφημερίου, καλοϋμεν τούς βουλομένους να καταλάβωσι την θέσιν ταύτην και έχοντας τά νόμιμα και κανονικά προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης, υποβάλλωσιν ήμίν τά υπό του άρθρου 48 του άναγκαστικού Νόμου 2200 «περι ι. ναών και 'Εφημεριών» προβλεπόμενα πιστοποιητικά, καθ' όσον μετά ταύτα θέλομεν προβή εις την ανακήρυξιν των ύποψηφίων.

Αίγιον τή 16 Αύγουστου 1948

† 'Ο Καλαβρύτων και Αιγιαλείας 'Αγαθόνικος

Ι. Μητρόπολις Χαλκίδος

'Εχοντες ύπ' όψει τάς διατάξεις του Νόμου 2200)40 «Περί ι. ναών και 'Εφημεριών» και προκειμένου να προβώμεν εις την πλήρωσιν της δευτέρας κενής εφημεριακής θέσεως του έν Χαλκίδι ι. ναού της 'Αγίας Παρασκευής, καλοϋμεν τούς Θεολόγους, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης, υποβάλλωσιν ήμίν και τά σχετικά δικαιολογητικά δια την ανακήρυξιν των.

'Εν Χαλκίδι τή 40 Αύγουστου 1948

† 'Ο Χαλκίδος Γρηγόριος

Ι. Μητρόπολις Δημητριάδος

Δυνάμει των άρθρων 49, 46 και 48 Νόμου 2200)48 «περι ένοριακών ναών και 'Εφημεριών» καλοϋμεν τούς έχοντας τά νόμιμα προσόντα όπως υποβάλλωσιν ήμίν έντός προθεσμίας ένός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης τά

ύπό των άρθρων τούτων προβλεπόμενα πιστοποιητικά δια την κατάληψιν της κενής εφημεριακής θέσεως του ι. ναού Προφήτου 'Ηλιού των Παλαιών 'Αλυκών.

'Εν Βόλφ τή 18 Αύγουστου 1948

† 'Ο Δημητριάδος 'Ιωακείμ

Ι. Μητρόπολις Αιτωλίας και 'Ακαρνανίας.

'Εχοντες ύπ' όψει τήν άρθρον 63 παράγραφος 1 και 2 του Α. Ν. 2200/1940 «περι 'Ιερών Ναών και 'Εφημεριών» προσκαλοϋμεν τούς βουλομένους να καταλάβωσι την θέσιν του 'Ιεροδιακόνου 'Ι. ένοριακού Ναού 'Αγίας Τριάδος 'Αγρινίου, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης υποβάλλωσιν ήμίν τά απαιτούμενα πιστοποιητικά, καθ' όσον μετά ταύτα θέλομεν προβή εις την ανακήρυξιν των ύποψηφίων.

'Εν Μεσολογγίω τή 22 'Ιουλίου 1948.

† 'Ο Αιτωλίας και 'Ακαρνανίας 'Ιερόθεος

Ι. Μητρόπολις Κερκύρας και Παξών.

'Εχοντες ύπ' όψει τήν άρθρα 46 και 47 του Νόμου 2200)1940 «περι ι. ναών και εφημεριών», τάς διατάξεις του Νόμου 536)1945 «περι ρυθμίσεως των άποδοχών του όρθοδοξου εφημεριακού κλήρου κλπ.» τήν άρθρον 28-του 'Αναγκ. Νόμου 540)1945 «περι έκκλησι. εκπαιδεύσεως», και τήν ύπ' αριθ. Πρωτ. 83719 και από 7-10-46 'Εγκύκλιον του 'Υπουργείου Θρησκευμάτων και 'Εθνικής Παιδείας, προσκαλοϋμεν τούς βουλομένους να καταλάβωσι την κενήν εφημεριακήν θέσιν τακτικού εφημερίου των ι. ναών άγίου 'Ανδρέου, άγ. Δημητρίου Δαλιετάρικα και άγ. Βασιλείου Δαλιετάρικα Λάκκας—Παξών, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης υποβάλλωσιν ήμίν τά έν τή άρθρω 48 του άνω Νόμου δριζύμενα πιστοποιητικά, ίνα ανακηρυχθώσιν ύποψηφιοι έφημέριοι της έν λόγω ένορίας. Περισσότερας πληροφορίας όί ένδιαφερόμενοι δύνανται να λάβωσι προσερχόμενοι εις τά Γραφεία της ιεράς Μητροπόλεως. 'Εν Κερκύρα τή 13 Αύγουστου 1948. † 'Ο Κερκύρας και Παξών Μεθόδιος

Ι. Μητρόπολις Μονεμβασίας και Σπάρτης

Συνωδά τή άρθρ. 46 του 'Αναγκ. Νόμου 2200)1940 «περι ιερών ναών και εφημεριών», καλοϋμεν τούς βουλομένους όπως μέχρι της 21 Αύγουστου έ. έ. υποβάλλωσιν αιτήσεις ύποψηφιότητας μετά των νομίμων πιστοποιητικών, πρός συμμετοχήν δια την συμπλήρωσιν της χηρευούσης θέσεως τακτικού εφημερίου έν τή ένορία Καστανιάς τ. δ. Βοιών. 'Εν Σπάρτη τή 20 'Ιουλίου 1948.

† 'Ο Μονεμβασίας και Σπάρτης Διονύσιος

—Συνωδά τή άρθρ. 46 του 'Αναγκ. Νόμου 2200)1940 «περι ιερών ναών και εφημεριών», καλοϋμεν τούς βουλομένους όπως μέχρι της 21 Αύγουστου έ. έ. υποβάλλωσιν αιτήσεις ύποψηφιότητας μετά των νομίμων πιστοποιητικών, πρός συμμετοχήν δια την συμπλήρωσιν της χηρευούσης θέσεως τακτικού εφημερίου έν τή ένορία Τσασιού τ. δ. 'Ελους. 'Εν Σπάρτη τή 20 'Ιουλίου 1948

† 'Ο Μονεμβασίας και Σπάρτης Διονύσιος.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ

† 'Ο 'Αθηνών ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ
 † 'Ο Φιλίππων ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
 † 'Ο Πολυανής ΙΩΑΚΕΙΜ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
 Καθηγητής του Πανεπιστημίου, 'Ακαδημαϊκός

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
 ΚΑΤΗΧΗΤΗΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ : Π. Σ. ΜΑΝΩΛΕΣΗΣ

'Εν 'Αθήναις τύποις «Φοίνικες» Λεωννάτου 4